

Selvitys eri työllistämishankkeissa ja vertailukelpoisten kaupunkien työllistämistoiminnassa toteutetuista vaikuttavimmista käytännöistä

7.11.2014

1	Yhteenveto: Johtopäätökset	3
2	Johdanto.....	6
3	Työllisyyden hoito Turussa	8
4	Työllisyyteen liittyviä raportteja.....	11
4.1	Tarkastuslautakunnan työllisyysasioiden arviointi Leipää ja työtä.....	11
4.2	Konsulttiraportti Strategiasparraus työllisyydenhoidon asiakasohjauksesta.....	12
4.3	Raportti Työmarkkinatuen saajat ja Kela-lista	13
4.4	TEM:n julkaisu Maahanmuuttajien työllistyminen, taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut	15
4.5	Turun TE-toimiston kv- palveluiden asiakkaiden työllistyminen ja ansiotaso	16
5	Työllistämistä edistäviä palveluja vertailukelpoisissa kaupungeissa	17
5.1	Organisoituminen	17
5.2	Palkkatukityöllistämisen ja kuntouttavan työtoiminnan määrärahat	17
5.3	Työvoiman palvelukeskustoiminta	18
5.4	Palkkatuetun työn kuntalisä	19
5.5	4-viikkoinen kartoitusjakso Salon kaupungissa	21
5.6	Työllistämisen kiintiöinti kaupunkien toimialoilla ja liikelaitoksissa	21
5.7	Kaupungin rekrytointi- ja oppisopimuskoulutukset	21
5.8	Kieliopinnot tuetun työllistämisen ohessa.....	22
5.9	Työllistämiseen liittyvä yritysysteistyö	22
5.10	Työpankkitoiminta	23
5.11	Yhteiskuntavastuulliset hankinnat	24
5.12	Työllisyyden kuntakokeilujen hyvät käytännöt.....	24
5.13	Työllisyysohjelmat.....	28
6	Turun työllisyshankkeita	28
6.1	Turun työllisyyden kuntakokeilu 2011 -2015	28
6.2	Triangeli-projekti 2011 - 2014	29
6.3	Fortuna-projekti 2000 - 2006.....	31
6.4	Tempo II -projekti 2005 – 2007	31
6.5	Sivistystoimialan hankkeita	32
7	Liitteet.....	34

1 Yhteenveto: Johtopäätökset

Tähän selvitykseen on koottu eri työllistämishankkeissa toteutettuja vaikuttavimpia käytäntöjä ja työllistämistoiminnassa onnistuneiden vertailukelpoisten kaupunkien käytäntöjä. Selvityksen johtopäätökset ovat eri lukujen lopussa tekstilaatikoissa ja koottuna alla.

Asiakokonaisuus	Kaupungin vastuutahot
Rahoituksen painopisteen siirtäminen passiivituesta (kunnan Kela-maksuosuus) aktiivitukeen 1. Kustannusten painopistettä tulee vaiheittain siirtää työllistäviin toimenpiteisiin, jotta työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu saadaan taittumaan. (luku 4.1.) 2. Turun työllisyysmäärärahat tulee saattaa vertailukelpoisten kaupunkien tasalle vallitseva työttömyystilanne huomioiden. (luku 5.2.) 3. Laaditaan työllisyyspalvelukeskuksen toiminnan päästyä käyntiin Rovaniemen mallin mukainen työllisyysohjelma yhdessä sidosryhmien kanssa. (luku 5.13.) 4. Kokeillaan työllistämisen kuntalisää Kela-maksuosuuslistalla olevien osalta, joiden kaupungin Kela-maksuosuus on tällä hetkellä 350–400 €/kk. (luku 5.4.)	Kaupunginvaltuusto (johtopäätökset 1-4)
Koordinoinnin vahvistaminen 5. Varmistetaan, että lain tarkoituksen mukaisesti uusi monialainen yhteispalvelupiste toimii Turussa yhdessä osoitteessa asiakkaan kannalta. (luku 4.1.) 6. Päällekkäisen työn ehkäisemiseksi koordinointi keskitetään kaupunkikehitysryhmään. (luku 4.1.) 7. Luodaan yhteistyömalli yrityspalvelukeskukselle ja työllisyyspalvelukeskukselle. (luku 5.9.) 8. Perustetaan työryhmä selvittämään välityömarkkinakenttää yhteistyössä TE-toimiston ja muiden toimijoiden kanssa. (luku 5.12.) 9. Selkeytetään työllisyyspalvelukeskuksen yhteistyötä oppisopimustoimiston kanssa. (luku 4.5.)	Konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmä (johtopäätökset nro 5-7) Työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset nro 8-9) <i>Yhteistyö TE-toimiston kanssa (johtopäätös nro 8)</i>
Yhteistyön tiivistäminen TE-toimiston kanssa 10. Kaupungin tulee selkeyttää työnjakoa työllistämisessä TE-toimiston kanssa ja edellyttää, että TE-toimisto hoitaa oman tehtävänsä työttömyyden pitkittymisen ehkäisyssä. (luku 4.1.) 11. Tehdään TE-toimiston kanssa yhteinen palvelukartta asiakasprosesseista. (luku 4.1.) 12. Selvitetään Salon kokemukset 4-viikon kartoitusjaksosta sekä selvitetään, voisiko Turku olla myös pilottina kartoitusjaksolla. (luku 5.5.) 13. Turun on oltava aktiivinen Varsinais-Suomen uuden monialaisen yhteispalvelukeskuksen perustamisessa Turkuun. (luku 5.3.) 14. Kuntakokeilun mallia hyödynnetään monialaisen yhteispalvelupisteen perustamisessa työllisyyspalvelukeskuksen, hyvinvointitoimialan sosiaalityön ja perusterveydenhuollon sekä TE-toimiston ja Kelan kanssa. (luku 6.1.) 15. Pyritään huolehtimaan yhdessä TE-toimiston kanssa asiakkaan nopeasta sijoittumisesta toimenpiteisiin ja katkaisemaan työttömyyden pitkittyminen. (luku 6.4.)	Konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmä ja työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset 10-15) <i>Sovitaan yhteistyöstä TE-toimiston kanssa (johtopäätös nro 15.)</i>

Asiakkuuksien hallinnan ja asiakasprosessien kehittäminen 16. Tulevan työllisyyspalvelukeskuksen asiakkaat tulee segmentoida palvelutarpeen mukaan kaupungin eri toiminnoissa. (luku 3.) 17. Turun kuntakokeilun mallia hyödynnetään asiakassegmentoinnissa. (luku 6.1.) 18. Kehitetään ryhmämuotoisten palveluja yhdessä TE-toimiston kanssa. (luku 5.12.) 19. Osaamisen tai työkyvyn arviointia tarvitsevat asiakkaat työllistetään aluksi kaupungin palvelukseen tai välityömarkkinoille ennen sijoittamista yksityissektorille, jotta voidaan arvioida asiakkaan työkykyä ja osaamista. (luku 6.4.) 20. Uuden palvelukeskuksen toiminnassa tulee turvata eri toimialojen työllisyyteen liittyvät nykyiset hyvät käytännöt. (luku 3.)	Työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset nro 16-19) Hyvinvointi-, sivistys- ja vapaa-aikatoimiala (johtopäätös nro 20) <i>Yhteistyö TE-toimiston kanssa (johtopäätös nro 18)</i> <i>Yhteistyö Kelan kanssa (johtopäätös nro 19)</i>
Palvelujen tuotteistaminen 21. Kehitetään palvelujen tuotteistamista ja asiakasprosesseja osana TE-toimiston kanssa laadittavaa palvelukarttaa. (luku 4.3.) 22. Asiakasta osallistetaan ja aktivoidaan omatoimiseen tiedonhankintaan ja työnhakuun liittyvän materiaalin ylläpitämiseen. (luku 5.12.) 23. Asiakas saa materiaalit työnhaun tueksi muistitkulla tai internet-sivuilta. (luku 5.12.) 24. Otetaan Vasite-hankkeen materiaali käyttöön esimerkiksi Ohjaamo-hankkeen nuorten palvelupisteessä. (luku 6.5.) 25. Seurataan Tampereen valmennussetelimallin kokemuksia. (luku 5.9.) 26. Käydään läpi työpankkitoiminnan toimintamahdollisuudet Turussa sekä selvitetään Espoon kokemukset. (luku 5.10.)	Työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset 21-24) Konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmä (johtopäätökset nro 25-26)
Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen saatavuuden varmistaminen työttömille 27. Hyvinvointitoimialan johtosääntömuutoksessa on turvattava sosiaalityöntekijöiden työskentely tulevassa monialaisessa yhteispalvelupisteessä. (luku 4.2.) 28. Sosiaalityössä ja terveydenhuollossa kiinnitetään nykyistä paremmin huomiota työttömien työllistymisen esteiden tunnistamiseen ja hoitamiseen. (luku 4.1.) 29. Selvitetään kokemukset alkamassa olevasta työttömien terveydenhuoltoklinikan toiminnasta. (luku 6.3.)	Hyvinvointitoimiala (johtopäätökset nro 27-29) <i>Huomioidaan TE-toimiston ja Kelan roolit (johtopäätös nro 29)</i>
Kaikkien kaupungin toimialojen vastuuttaminen työllisyyden edistämisessä 30. Otetaan käyttöön Vantaan malli, jossa toimialat ottavat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita vähintään 5 % suhteutettuna vakinaiseen henkilöstömääräänsä. (luku 5.6.) 31. Toimialojen silpputoista kootaan kokopäiväisiä työtehtäviä (esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille). (luku 5.12.)	Kaupunginvaltuusto (johtopäätös nro 30) Toimialat työllisyyspalvelukeskuksen koordinoimana (johtopäätös nro 31)
Erilaisten opiskelumahdollisuuksien kehittäminen 32. Kehitetään edelleen oppisopimuskoulutusta nuorten vaihtoehtoiseksi opintoväyläksi sekä selvitetään mahdollisuudet lisätä rekrytointi- tai oppisopimuskoulutusta kaupungin toimialoilla. (luvut 5.7. ja 6.5.) 33. Kehitetään edelleen vaihtoehtoisia opintomalleja keskeyttämisvaarassa oleville ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. (luku 6.5.) 34. Sivistystoimialalla tulee hakea yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa ratkaisua erityisryhmien koulutus- ja nuorisotakuun toteutumiseen. (luku 4.1.)	Sivistystoimiala (johtopäätökset nro 32-34)

Maahanmuuttaja-työttömien erityistarpeiden huomioiminen 35. Puutteellisen kielitaidon omaavien osalta tulee turvata tulkkipalvelut ja kielikoulutusten tarjoaminen. (luku 4.3.) 36. Selvitetään miten maahanmuuttajille voitaisiin tarjota suomen kielen opetusta palkkatukityön ohessa pysyvämmän työllisyyden turvaamiseksi. (luku 4.4.) 37. Varmistetaan, että tuleva ICT-taloon perustettava yrityspalvelukeskus pystyy palvelemaan potentiaalisia maahanmuuttajayrittäjiä (esim. omat aloittavan yrittäjän infot ja opasmateriaali). (luku 4.5. ja 5.9.) 38. Selvitetään voidaanko jollakin rahoituksella toteuttaa oppisopimuksen tapaista koulutusta maahanmuuttajille. (luku 4.5.) 39. Turun kaupungilla palkkatukityössä, työkokeilussa, oppisopimuksessa tai kuntouttavassa työtoiminnassa oleville maahanmuuttajille järjestetään suomen kielen opetusta työaikana. Toteuttajana esim. Turun suomenkielinen työväenopisto. (luku 5.8.) 40. Selvitetään mahdollisuus järjestää kaupungin Kelamaksuosuudella olevien maahanmuuttajien mentorointia työpäikällä työllistymisen tukena. (luku 6.2.) 41. Informoidaan asiakasta tarvittavista työelämän lupakorteista. (luku 6.2.)	Työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset nro 35-36, 39-41) Yrityspalvelukeskus (johtopäätös nro 37) Sivistystoimiala (johtopäätökset nro 36, 38-39)
Yritysyhteistyön parantaminen 42. Yritysyhteistyötä jatketaan suunnitelman mukaisesti ja kokeilujakson kokemusten perusteella tehdään johtopäätökset jatkosta. (luku 3.) Selvitetään miten Triangeli-tyyppistä yrityskoordinaattoritoimintaa voisi jatkaa työllisyyspalvelukeskuksessa. (luku 6.2.) 43. Hyödynnetään mahdolliset muiden kaupunkien hyvät kokemukset yritysyhteistyöstä omassa toiminnassa. (luku 5.9.) 44. Rakennetaan yhteinen yritysrekisteri työllisyys- ja yrityspalvelukeskukselle, sekä mahdollisuuksien mukaan TE-hallinnolle ja opilaitoksille, johon kirjataan tehty yritysyhteistyö ja saatu tieto avoimista työpaikoista. (luku 6.1.) 45. Vahvistetaan työllisyyspalvelukeskuksen henkilökunnan elinkeinoelämän tuntemusta. (luku 6.4.)	Työllisyyspalvelukeskus ja yrityspalvelukeskus (johtopäätökset nro 42-45)
Tiedottamisen tehostaminen 46. Pidetään huolta, että työllisyyspalvelukeskuksen internetsivut ovat riittävän informatiiviset ylimääräisen palvelutarpeen vähentämiseksi. (luku 4.2.) 47. Selkosuomea tulee käyttää kaikessa asiakkaille tarkoitetuissa materiaaleissa (myös sähköisessä). (luku 4.4.)	Työllisyyspalvelukeskus (johtopäätökset nro 46-47)
Raportoinnin ja seurannan kehittäminen 48. Raportointia ja seurantaa tehostetaan uuden palvelukeskuksen myötä. Jatkossa raportit kootaan konsernihallintoon ja niistä tehdään yhteenveto. (luku 4.2.) 49. Eri työllistymistoimenpiteiden osalta tulee selvittää pidemmän aikavälin vaikuttavuus. (luku 4.1.)	Konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmä (johtopäätökset nro 48-49)
Työllisyyden edistäminen kilpailutettavissa hankinnoissa 50. Työllisyyden kannalta olennaisissa julkisissa hankinnoissa otetaan käyttöön sosiaaliset kriteerit. Käydään läpi Tekes-projektin loppuraportti yhteiskuntavastuullisista hankinnoista. (luku 5.11.) 51. Tuotteistetaan toimialojen avustavat tehtävät ja kilpailutetaan ne sosiaalisin kriteerein. (luku 5.12.)	Hankinta- ja logistiikka-keskus ja kiinteistöliikelaitos (johtopäätökset nro 50-51)

2 Johdanto

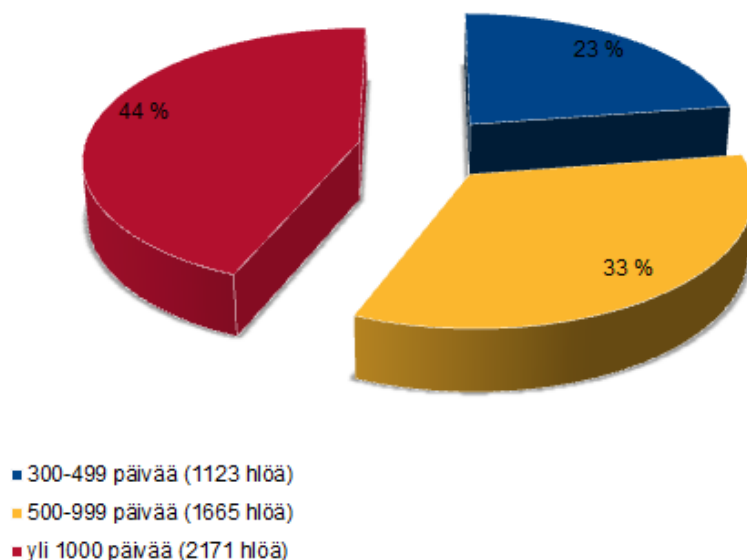
Turun kaupunginvaltuuston kaupungin 2014 -2016 talousarvion ja –suunnitelman yhteydessä yhtenä kaupunkitason linjauksena on kirjattu seuraavasti:

”Pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatukikustannuksista aiheutuvan kunta-osuuden pienentämiseksi tulee tehdä selvitys eri työllistämishankkeissa toteutetuista vaikuttavimmista käytännöistä sekä työvoiman palvelukeskuksen toiminnan tehostamismahdollisuuksista. Lisäksi tulee kerätä tietoa työllistämistoiminnassa onnistuneiden vertailukelpoisten kaupunkien käytännöistä. Selvitysten pohjalta tulee tuoda päätettäväksi tarpeelliset tehostamistoimenpiteet. Koordinaatiota tulee vahvistaa.”

Kaupunginhallitus päätti 16.6.2014 työllisyyspalvelukeskuksen perustamisesta konsernihallinnon alle. Tätä varten nimettiin valmistelutyöryhmä (liite 1). Muista kuusikkokaupungeista Vantaalla, Tampereella ja Oulussa työllisyysasiat ovat konsernitasolla. Espoossa työllisyysasiat on ilmeisesti tarkoitus nostaa sosiaali- ja terveystoimesta konsernitasolle. Helsingissä työllisyysasiat ovat sosiaali- terveystoimistossa.

Hallitus hyväksyi kokouksessaan 9.10.2014 esityksen eduskunnalle laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 183/2014). Vuodesta 2006 alkaen kunnat ovat maksaneet 50 % yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneista ns. passiivituella olevista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että kunnat maksaisivat työttömyysaikaisesta työmarkkinatuesta puolet niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää, ja 70 % niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 1000 päivää. Turussa arvioidaan Turun vastuulle tulevia olevan yhteensä noin 5 000.

Työmarkkinatuen saajat (sekä passiivi- että aktiivituen saajat) huhtikuussa 2014, 300 pv → (N= 4 959, joista passiivituen saajia 4 275)

Passiivituen saajalla tarkoitetaan työttöntä työnhakijaa, joka tarkastushetkellä on työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla.

Aktiivitoimenpiteissä oleva henkilö on pois työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta aktiivitoimenpiteen aikana sisältäen sekä kunnan että valtion palvelut.

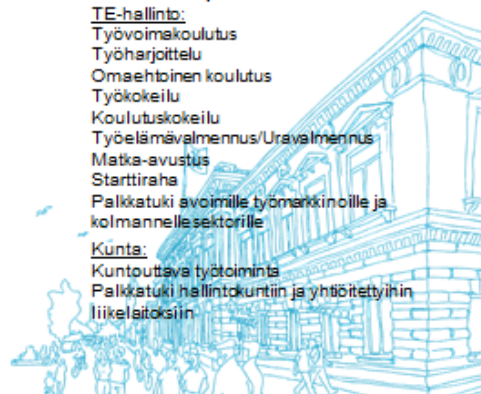
Aktiivitoimenpiteitä ovat:

TE-hallinto:

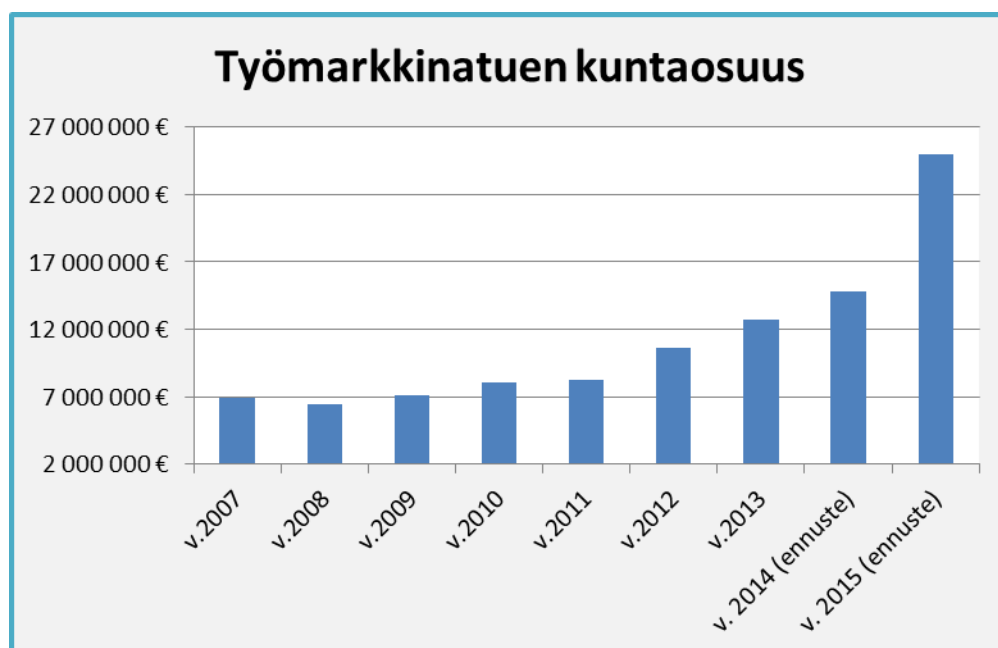
Työvoimakoulutus
Työharjoittelu
Omaehtoinen koulutus
Työkokeilu
Koulutuskokeilu
Työelämävalmennus/Uravalmennus
Matka-avustus
Starttiraha
Palkkatuki avoimille työmarkkinoille ja kolmannelle sektorille

Kunta:

Kuntouttava työttömyystyö
Palkkatuki hallintokuntiin ja yhtiöitettyihin liikelaitoksiin

Seuraavassa kuviossa esitetään Turun maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet 2007 – 2013 sekä ennusteet vuosille 2014 - 2015.

Turun työttömyyskatsauksen mukaan syyskuussa 2014 Turussa oli työttömiä työnhakijoita 13 970. Pitkäaikaistyöttömiä oli 3 956 ja nuorisotyöttömiä (alle 25 v.) 1 867. Kymmenen suurimman kaupungin keskinäisessä vertail-

lussa (9/2014) Turun työttömyysaste oli neljänneksi alhaisin (13,4 %). Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli Turussa toiseksi alhaisin (28,3 %).

Työllistymiseen vaikuttavat alueen suhdanne- ja elinkeinorakenteen lisäksi:

- Työnhakijan ominaisuudet, joista osaan ei voi vaikuttaa (esim. ikä) ja osaan voi vaikuttaa (esim. koulutus tai työnhakutaidot) sekä terveydentila ja sosiaalinen tilanne
- Työnhakijan omat odotukset ja vaatimukset työpaikalta
- Työnhakijan työttömyyden pituus ja työttömyysajan aktivointitoimien määrä

Tässä selvityksessä esitellään talousarviokirjauksen mukaisesti vertailukelpoisten kaupunkien käytäntöjä sekä hankkeissa toteutettuja käytäntöjä.

Liitteinä ovat

- valmistelutyöryhmän jäsenet (liite 1),
- keskeiset käsitteet (liite 2),
- lakiesitys (liite 3),
- tilastoja (liitteet 4-5) sekä
- keskeiset lähteet (liite 6).

3 Työllisyyden hoito Turussa

Hyvinvointitoimialalla vuoden 2014 loppuun asti kaupungin työllisyysmäärärahaa hallinnoi ja toimintaa toteuttaa kuntoutumispalveluiden työelämäkuntoutuksen työllistymispalveluyksikkö.

Työllisyysmäärärahalla katetaan erilaisia työllistymistä edistäviä palveluja sekä palkkatukityö-jaksoja. Palveluita ovat kuntouttava työtoiminta, urasuunnittelu, työkokeilupaidat, nuorten työllistäminen ja koulutuksiin ohjaaminen. Tarvittaessa asiakkaille tehdään terveystarkastuksia sekä ohjataan muihin peruspalveluihin kuten perusterveydenhuolto tai sosiaalityö. Työkeskuksessa asiakkaat osallistuvat osastoilla tehtäviin töihin kukin osaamisensa ja kykyjensä mukaan.

Yksikön hyviä käytäntöjä ovat:

- Työkeskus, joka mahdollistaa portaittaisen etenemisen työllisyyden polulla esimerkiksi kuntouttavasta työtoiminnasta tukityöhön. Tästä vuodesta alkaen Työkeskuksen toimintaan on kytketty yritysysteistyö eli polku ulotetaan vapaille markkinoille asti. Työkeskuksessa on mahdollisuus arvioida työkykyä eri osastoilla valmennuksen arvioinnin tukijärjestelmällä (VAT / ICF).
- Kytkeä perusterveydenhuoltoon ja yhteistyö TE- hallinnon kanssa työttömän terveydenhuoltoon ja työkykyyn liittyvissä kysymyksissä. Työkykyarvioiden nopeuttamiseksi voidaan erityistason arvioita ostaa yksityiseltä sektorilta. Luodulla systeemillä on pyritty tekemään mahdollisimman kattava ja oikea- aikainen arvio työkyvystä ja/tai hoidon tarpeesta; ohjaamaan asiakas tarvittaessa hoitoon sekä estämään päällekkäistä työtä.
- Turussa pilotoitiin 2013 työnetsijäpalvelua. Saatujen lupaavien kokemusten perusteella kilpailutus uusittiin 2014 alkupuolella ja varsinainen palvelu pääsi käyntiin lokakuun alusta lukien (2014 – 2015 + 1 vuoden optio). Palveluntuottajat ovat henkilöstöpalvelualan vuokrayrityksiä, joil-

le asiakkaita ohjataan mm. yhteisillä asiakasinfoilla kaupungin työllistymispalveluyksikön sekä TE-toimiston kanssa. Nämä yritykset ovat työmarkkinoiden asiantuntijoita. Valitut yritykset (5) ottavat uusia asiakkaita edelleen yrityksiin rekrytoitaviksi yhteensä 150 asiakasta/kk. Asiakkaat ovat sekä pitkäaikaistyöttömiä että nuorisotakuun piiriin kuuluvia. Yritykset ovat luvanneet työllistää avoimille työmarkkinoille yhteensä noin 50 asiakasta kuukaudessa. Työnetsijäpalvelu on siis volyymipalvelu, jossa palkkio on suoriteperusteinen. Määrärahavaraus työllisyysmäärärahassa tähän palveluun on 225 000 € vuodelle 2014. Työnetsijäpalvelun taustalla on suuri pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien määrä sekä työmarkkinatukiuudistus. Tavoitteena on asiakaslähtöisyyden vahvistaminen, työllistämistoiminnan vaikuttavuuden lisääminen, yritysten osallisuuden lisääminen kaupungin toimintojen kehittämisessä ja siirtyminen resurssiperustaisesta kunnalle työllistämisestä yrityksiin työllistämiseen.

- Hyvä käytäntö on työmarkkinatuen kela-listan sähköinen käsittely yksikössä kuukausittain, jolloin käytössä on mahdollisimman ajantasainen tieto asiakkuuksista.
- Turussa palkkatukityöllistäminen on olennainen osa työllisyyden edistämisessä. Vuonna 2013 tehtiin noin 700 palkkatukityötä koskevaa työsovimusta kaupungille. Palkkatukityöllistäminen tehdään yhteistyössä Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen TE-toimiston kanssa.

Työllistymispalveluyksikkö (TYPY) on osa Työvoiman palvelukeskus -toimintaa (TYP), jossa muina organisaatioina ovat TE-toimisto ja Kela. TYP-palvelu on suunnattu pitkään työttömänä olleille turkulaisille, joilla on tarve erityiseen moniammatilliseen palveluun.

Nuorille suunnattu KOHO toimi projektina 1996–2000 jonka jälkeen se muutettiin kaupungin pysyväksi toimintamuodoksi 1998. Toiminta yhdistettiin 2000 perustettuun työllistymispalveluyksikköön silloiseen sosiaalitoimeen.

Projektista jäi pysyväksi toimintamuodoksi yksilökohtainen palveluohjaus ja laaja verkostotyö. Palvelulle on tyypillistä yksilöllisyys, joka ilmenee jokaiselle nuorelle räätälöityinä omina ratkaisuin ja siinä, että nuorelle pyritään tarjoamaan riittävästi vastaanottoaikaa. Toinen tyypillinen piirre on kokonaisvaltaisuus siten, että työelämään ja koulutukseen ohjaamisen lisäksi nuorta tuetaan kaikilla mahdollisilla elämänaloilla esimerkiksi viranomaisasiointinissa, asunnon hankinnassa, ihmissuhdeongelmissa ja päihdeasioissa. Yhtenä erityispiirteenä oli projektin alkuvaiheessa kaikkien asiakkaiden terveydentilan kartoitus sekä myöhemmin terveydenhuollon palvelujen tarjoaminen sitä erityisesti tarvitseville työttömille nuorille. Tämä työmuoto on edelleen tarvittaessa käytössä niitä tarvitseville nuorille. KOHO-toiminta on vuosien saatossa mukautunut uusiin haasteisiin, mm. nuorisotakuun mukanaan tuomiin tehtäviin.

Syksyllä 2014 ollaan hakemassa ESR-rahoitusta Ohjaamo-hankkeelle, jossa tarjotaan alle 30-vuotiaille matalan kynnyksen moniammatillista ohjausta. Hanke sijoittuisi perustettavaan työllisyydenhoidon palvelukeskukseen. Kaupungin sisäisiä yhteistyötahoja olisivat hyvinvointitoimialan perhe- ja sosiaalipalvelut, vapaa-aikatoimiala sekä sivistystoimiala sekä ulkopuolisia yhteistyötahoja TE-toimisto ja Kela.

Vapaa-aikatoimialan nuorisopalveluiden työpaja Fendari tarjoaa starttivalmennusta, kuntouttavaa-, työ- ja yksilövalmennusta. Toiminnan kehittämisen on meneillään ja uusia pajavaihtoehtoja mietitään.

Bovalliuksen valtakunnallisen opinnollistamishankkeen myötä on opinnollistettu Fendarin pajojen työtehtäviä. Fendarissa ollaan ottamassa käyttöön valtakunnallista osaamistodistusmallia.

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on löytää ja auttaa niitä nuoria, jotka ovat koulutuksen, työmarkkinoiden tai muiden palvelujen ulkopuolella ja jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai jotka tarvitsevat tukea pysyäkseen tai kiinnittyäkseen palveluihin.

NuortenTurku - tieto- ja neuvontapisteessä on työllistämiseen liittyviä palvelukokonaisuuksia: Alle 29-vuotiaiden ohjaaminen työnhakuasioissa (työnhauksen mahdollisuudet eri ikävaiheissa), kesätyönhakupajat, teemapajat, arvottavat kesätyöt ja kesätyösetelit.

Sivistystoimialalla ammatti-instituutin opiskelija voi suorittaa osan opinnoistaan työpajalla. Työmuoto mahdollistaa tekemällä oppimisen ja nuori saa enemmän tukea oppimiselle. Malli on otettu käyttöön 2010 MAST-hankkeessa koko maakunnassa ja sitä on edelleen kehitetty normaalitoimintana erityisesti Valmis-hankkeessa. Selvityksen mukaan työpajajaksoille osallistuneista keskeyttämisvaarassa olleista nuorista yli 80 % sai joko tutkintonsa valmiiksi tai pystyi jatkamaan opintojaan työpajajakson jälkeen.

Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutus ja Turun Aikuiskoulutuskeskus ovat luoneet yhdessä suppilomallin, jonka kautta potentiaaliset opiskelijat pääsevät nuorten aikuisten osaamisohjelman mukaisiin tai muihin aikuiskoulutuksiin tai heidät ohjataan muihin palveluihin. Yhdessä oppisopimustoimiston kanssa heillä on ulkoistettu oppisopimuspaikkojen etsintäpalvelu.

Työllisyyspalvelukeskuksen perustaminen

Kaupunginhallitus päätti 16.6.2014 (diaarinro 7005-2014, § 268) työllisyyspalvelukeskuksen perustamisesta. Päätöksessä todetaan että työllisyystoiminnan konsernitasoinen ohjaus, koordinointi, kehittäminen ja seuranta keskitetään konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmään, operatiivista työllistämistoimintaa varten perustetaan työllisyyspalvelukeskus johon operatiivinen työllistämistoiminta siirretään ja että keskuksen perustamista varten asetetaan erillinen projekti.

Tavoitteena on, että uusi keskus aloittaa toimintansa 1.1.2015. Sen tarkoituksena on kehittää toimintaa vahvistamalla kumppanuuksia TE-toimiston, Kelan ja kolmannen sektorin kanssa sekä kaupungin eri toimijoiden välillä. Toiminnassa tullaan painottamaan entistä enemmän yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa sekä oppilaitosyhteistyötä työllistyvien osaamisen vahvistamiseksi ja aktivoimiseksi.

Ensisijaisena aktivoinnin kohderyhmänä ovat pitkäaikaistyöttömät, joista Turku joutuu maksamaan Kelan maksusuuden tai ne, joiden työttömyys on pitkittymässä, sekä nuoret. Tavoitteena on lähestyä pitkäaikaistyöttömyyttä segmentoimalla asiakkaat toisaalta nuoriin ja kaupungin vastuulla oleviin pitkäaikaistyttömiin, ja toisaalta asiakkaiden palvelutarpeen ja työllistymisedellytysten mukaan:

- Suoraan tai vähäisillä tukitoimilla työllistettävät,
- Ennen työllistämistä muita toimenpiteitä tarvitsevat asiakkaat,
- Muuta kuin työllisyyspalvelua ensisijaisesti tarvitsevat
- Etuusasiakkaat.

Johtopäätökset:

- 20. Uuden työllisyyspalvelukeskuksen toiminnassa tulee turvata eri toimialojen edellä mainitut nykyiset hyvät käytännöt.
- 16. Tulevan työllisyyspalvelukeskuksen asiakkaat tulee segmentoida palvelutarpeen mukaan kaupungin eri toiminnoissa.
- 42. Yritysyhteistyötä jatketaan suunnitelman mukaisesti ja kokeilujakson kokemusten perusteella tehdään johtopäätökset jatkosta.

4 Työllisyyteen liittyviä raportteja

4.1 Tarkastuslautakunnan työllisyysasioiden arviointi Leipää ja työtä

Tarkastuslautakunnan arviointi kartoittaa Turun kaupungin työllisyysasioiden hoitamisen nykytilaa ja nostaa esiin kehittämiskohteita. Se käsittelee työllisyysasioiden hoitamisen organisoimista, rakennetta, palveluketjua ja toimijoita. Painopiste on kaupungin toiminnassa, mutta soveltuvien osin huomioidaan myös kaupungin yhteistyötahojen toimintaa. Arvioinnissa on keskitytty pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden tavoitteisiin ja toimintoihin. Ulkopuolelle on rajattu elinkeinopolitiikan sekä sivistys- ja vapaa-aikatoimialan tavoitteiden ja toiminnan tarkempi käsittely. Tarkastuslautakunta ei arvioi työllisyyteen liittyvien yksittäisten toimenpiteiden sisällön vaikuttavuutta.

Tarkastuslautakunta nostaa esiin seuraavat johtopäätökset:

- Varsinainen henkilöiden työllistäminen ja aktivointi on TE- toimiston vastuulla. Työttömyyden alkuvaiheen toimenpiteillä on työllistymisen lopputuloksen kannalta suuri merkitys.
- Haastatteluissa tuli esille, että kaupungille halutaan yhteistä työllisyysstrategiaa ja kaupungilta selkeää linjaus työllisyysasioiden hoidon osalta. Yhteisen työllisyysstrategian katsottiin tuovan selkeyttä yhteistyöhön. Toisaalta tuotiin esille, että kaivataan kaupungin sisäisten ja ulkoisten eri toimijoiden yhteistä tahdonilmaisua työllisyyden hoitamiseksi - ei välttämättä erillistä paperia.
- Lisäämällä yhteistyötä ja suoraa ohjausta työllisyysasioissa kaupungin sisällä sekä TE - hallinnon ja kaupungin toimijoiden välillä, voitaisiin päästä käsiksi työttömien joukkoon nopeammin ja antaa heille oikeaa palvelua mahdollisimman pienin viivein.
- Työvoiman palvelukeskuksen (TYP) yhden luukun periaate ei toimi: TE-toimiston, Kelan ja kaupungin työntekijät istuvat kahdessa eri osoitteessa.
- Turun ja koko kaupunkiseudun työllisyyden kannalta keskeinen merkitys on sillä, että Turun seudun on jatkossa pystyttävä luomaan hyvät puitteet elinkeinotoiminnalle. Lisäksi kaupungin rooli ja vastuu konkretisoituu kaupungin tarjoamien työelämävalmiuksia tukevien sosiaali- ja terveyspalveluiden muodossa.
- Vaikeasti työllistyvien osalta pitää ensin hoitaa kuntoon heidän työllistymisedellytyksiään haittaavat tekijät, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveysongelmat. Vasta sen jälkeen voidaan keskittyä varsinaiseen työllistämiseen.
- Pitkäaikaistyöttömiä pitäisi hyvinvointitoimialan mukaan ohjata terveys-tarkastuksiin aktiivisemmin, jotta terveysongelmiin päästään kiinni riittävän ajoissa. Tästä olisi hyötyä sekä työttömille itselleen että kaupungille, joka voisi pitkällä tähtäimellä säästää sosiaali- ja terveysmenoissa.

- Keskeisenä asiana tulee selvittää, mitkä palvelut tuottavat pysyvän poistuman työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta eli mikä on palvelujen todellinen pidemmän aikavälin vaikuttavuus.
- Tarkastuslautakunnan mukaan kaupungin päättäjien tulisi vakavasti pohtia, ovatko työttömien aktivointitukeen ja passiivitukeen käytetyt määrärahat oikeassa suhteessa.
- Haastattelujen perusteella voi kysyä, onko työllisyystoiminnan resurssien kohdentaminen hankkeiden ja perustoiminnan välillä tasapainossa.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että erityisryhmien (maahanmuuttajat, erityistä tukea tarvitsevat nuoret) koulutus- ja nuorisotakuu toteutuu edelleen selvästi keskiarvoa huonommin. Kaikkein eniten erityistukea tarvitsevista nuorista lähes joka toinen jää koulutustakuun ulkopuolelle. Tämä johtuu erityisammattiopetuksen aloituspaikkojen aivan liian vähäisestä määrästä Turun seudulla ja koko maakunnassa.

Johtopäätökset:

10. Kaupungin tulee selkeyttää työnjakoa työllistämisessä TE-toimiston kanssa ja edellyttää, että TE-toimisto hoitaa oman tehtävänsä työttömyyden pitkittymisen ehkäisyssä.
11. Tehdään TE-toimiston kanssa yhteinen palvelukartta asiakasprosesseista.
28. Sosiaalityössä ja terveydenhuollossa kiinnitetään nykyistä paremmin huomiota työttömien työllistymisen esteiden tunnistamiseen ja hoitamiseen.
49. Eri työllistymistoimenpiteiden osalta tulee selvittää pidemmän aikavälin vaikuttavuus.
5. Varmistetaan, että lain tarkoituksen mukaisesti uusi monialainen yhteispalvelupiste toimii Turussa yhdessä osoitteessa asiakkaan kannalta.
1. Kustannusten painopistettä tulee vaihteittain siirtää työllistäviin toimenpiteisiin, jotta työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu saadaan tahtumaan.
6. Päällekkäisen työn ehkäisemiseksi koordinointi keskitetään kaupunkikehitysryhmään ja hankkeen työllisyyspalvelukeskukseen.
34. Sivistystoimialalla tulee hakea yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa ratkaisua erityisryhmien koulutus- ja nuorisotakuun toteutumiseen.

4.2 Konsulttiraportti Strategiasparraus työllisyydenhoidon asiakasohjauksesta

Innolink Researchin konsultin Mikko Kesän työn tavoitteena oli tuottaa konsultatiivinen selvitys ja asiantuntijasparraus työllisyydenhoidon kokonaisuuden kehittämiseksi Turun kaupungissa asiakasohjauksen näkökulmasta. Tarkastelu kattoi Turun kaupungin sisäisen toiminnan erityisesti hyvinvointitoimialalla sekä yhteistyön valtion (TE-hallinto ja KELA) välillä. Työltä odotettiin jo olemassa olevien ja pitkälti tunnistettujen haasteiden esittelyn sijaan ratkaisukeskeisyyttä ja myös päävastuullisen tekijän omiin kokemuksiin perustuvia suosituksia Turun kaupungille.

Mikko Kesän johtopäätöksiä

- Erityisen tärkeää olisi pyrkiä rajaamaan henkilökohtainen asiakasohjaus pois sellaisilta henkilöiltä, jotka eivät sitä tarvitse vaan voivat hakea itse töitä.
- Työnjaosta TE-toimiston ja työllistymisyksikön välillä tulee sopia tarkemmin.

- Raportointia toivotaan paljon, mutta ei ole selvää tilausta, mitä raportoidaan. Projektien tulokset korostuvat normaalitoimintaa helpommin selvemmän raportoinnin takia.
- Kesän mukaan työmarkkinatukihysteria sotkee asioiden hoitamista. Tullee tavoitella palveluja, jotka parantavat kustannusrakennetta. Nykymuotoinen TYP ei vastaa lakia. Toimijoilla on erilainen näkemys siitä, miten se toimii ja mikä on sen tehtävä.
- Asiakkaiden määrä kasvaa jatkossa selvästi. Työllistämistoimenpiteiden pitää perustua isoihin volyymeihin, että saadaan tuloksia. Tarvitaan riittävän vahvoja työllisyyslinjauksia, joihin kaikki osapuolet voivat yhteisesti sitoutua.
- Mikko Kesän mukaan voidaan perustellusti väittää, että asiakasohjauksen ratkaiseminen on yksi keskeisiä haltuun otettavia asioita Turun kaupungissa. Nyt Turun kaupungin asiakasohjaus määrittyy liikaa työttömyyden keston perusteella (kaikki yli 500-päiväiset).
- Hän esittää raportissaan, että työllisyysasiat pysyisivät hyvinvointitoimialalla. Kaupunginhallitus on päättänyt toisenlaiseen ratkaisuun.
- Kesä erottaa kaksi eri työllistämisen tehtävää: näistä asiakkuusfunktio vastaa niistä, jotka tarvitsevat henkilökohtaista apua ja palvelufunktiossa ohjataan suoraan itsenäiseen työnhakuun pystyvät ilman avustamista.
- Kesä korostaa, että TYP:ssä tulee olla sosiaalipuolen osaajat, että monialaiset palvelut toteutuisivat.

Esitetyssä mallissa palvelukapeikkoon jäävät sellaiset asiakkaat, joita ei voida auttaa asiakasohjauksella TE-palveluissa, vaan esim. ensisijaisesti kunnan sosiaalipalveluilla (sosiaalinen kuntoutus) tai etsimällä eläkeratkaisuja. Näitä asiakkaita todennäköisesti on paljon ryhmässä yli 1 000 päivää passiivisesti työmarkkinatuella olleita. Näistä kunnat joutuisivat työmarkkinatuki uudistuksen mukaan kustantamaan 70 % työmarkkinatukikustannuksista.

Johtopäätökset:

- 46. Pidetään huolta, että työllisyyspalvelukeskuksen internetsivut ovat riittävän informatiiviset ylimääräisen palvelutarpeen vähentämiseksi.
- 48. Raportointia ja seuranta tehostetaan uuden palvelukeskuksen myötä. Jatkossa raportit kootaan konsernihallintoon ja niistä tehdään yhteenveto.
- 27. Hyvinvointitoimialan johtosäätömuutoksessa on turvattava sosiaalityöntekijöiden työskentely tulevassa monialaisessa yhteispalvelupisteessä.

4.3 Raportti Työmarkkinatuen saajat ja Kela-lista

Minna Ylikännön ja Riikka Niemisen (Turun yliopisto & Turun kaupunki) loppuraportissa Työmarkkinatuen saajat ja Kela-lista – aktiivisuuden paradoksia paikantamassa tarkasteltiin turkulaisten pitkään työttömänä olleiden henkilöiden aktiivointia sekä objektiivisesta että subjektiivisesta näkökulmasta. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat ne henkilöt, joista Turun kaupunki maksoi tammikuussa 2014 Kelalle työmarkkinatuen kuntaosuutta.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa sellaista tietoa yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneista työttömistä työnhakijoista, jota Turun kaupunki voi käyttää työllisyyden hoidon ja samalla oman palvelujärjestelmänsä kehittämisessä.

Tutkimuksen kohdejoukon muodostivat 3 233 turkulaista työtöntä työnhakijaa, joista Turun kaupunki maksoi työmarkkinatuen kuntaosuutta tammi-kuussa 2014. Yhteensä kuntaosuutta maksettiin tuolloin takaisin Kelalle yli 1 milj. €. Kokonaisuudessaan maksuosuus nousi Turussa vuonna 2013 yli 12 milj. €.

Selvityksen kohteena olleista henkilöistä kaksi kolmasosaa oli kantaväestöä ja noin kolmasosa maahanmuuttajia. Kantaväestöllä merkittävin este työllistymiselle olivat terveydelliset ongelmat. Maahanmuuttajien erityispiirteinä olivat heikko suomen kielen taito, matala koulutustaso, tutkintojen hankala tunnustettavuus sekä naisten integroituminen työelämään.

Tutkimuksessa selvitettiin ensinnäkin, keitä ovat Kelan maksuosuuslistalla olevat työttömät työnhakijat ja millaisia haasteita heillä oli työllistymisen suhteen. Toiseksi tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita työttömien työnhakijoiden sekä heidän kanssaan työskentelevien työllistämisen asiantuntijoiden näkemyksistä koskien työllistymisen haasteita ja työllisyyden hoitoa Turussa. Tätä varten haastateltiin sekä asiakkaita että työllistämisen asiantuntijoita niin kaupungin puolelta kuin TE- toimistosta.

Työttömän henkilön päätyminen työmarkkinatuen maksuosuuslistalle vaatii kohtuullisen pitkän työttömyyden tai vähintäänkin sen, että mitään pysyvää ratkaisua ei työllistymisen suhteen ole löytynyt. Työttömän oma motivaatio voi olla heikentynyt, eikä sen uudelleen löytyminen etenkin heikon taloudellisen suhdanteen aikana ole välttämättä helppoa. Näiden työttömien joukossa lienee jonkin verran sellaisia henkilöitä, joilla ainoa ongelma on se, että oman alan työtä ei yksinkertaisesti ole tarjolla.

Kuntien intressissä on kuitenkin pyrkiä löytämään tällaisillekin henkilöille jokin pysyvämpi ratkaisu, esimerkiksi uudelleen kouluttautumisen myötä, sillä työttömien aktivointi on kunnalle halvempi ratkaisu kuin passiivisen työmarkkinatuen rahoitus.

Yhteenvedoa asiakasprofiilista:

- Vaikka tutkittavien kohderyhmä koostuu 500 päivää työmarkkinatukea saaneista, on se koostumukseltaan hyvin heterogeeninen. Joukossa on eri-ikäisiä ja sekä korkeasti koulutettuja henkilöitä tieteen ja taiteen aloilta että ilman ammattikoulutusta olevia henkilöitä. Kuusi kymmenestä tutkimuksen työmarkkinatuen saajista on miehiä.
- Kuten Helsingissäkin, myös Turussa kolmasosa työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla olevista työttömistä työnhakijoista on maahanmuuttajataustaisia, joista suurimman kieliryhmän muodostavat arabiankieliset. Heidän jälkeensä suurimmat kieliryhmät ovat venäjän- ja kurdinkieliset.
- Tulkin palveluja tarvitsevat todennäköisesti ne 56 % tutkituista maahanmuuttajataustaisista työnhakijoista, joiden suullinen suomen kielen taito on heikko tai korkeintaan tyydyttävä.
- Kantaväestöön kuuluvilla työllistymisen esteenä korostuvat terveydelliset ongelmat. Tuki- ja liikuntaelinsairauksista kärsivät etenkin ikään-tyneemmät ja mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriöistä nuoremmat aineiston työttömät. Työttömyyden ja terveyden yhteyden on todettu olevan kaksisuuntainen siten, että heikko terveys lisää työttömäksi jäämisen riskiä ja toisaalta työttömyys ja etenkin sen pitkittyminen lisäävät terveysriskejä. Tulosten perusteella voidaan todeta, että työttömien aktivointi puhumattakaan työllistämisestä avoimille työmarkkinoille on hyvin haasteellista.

- Yksi merkittävimmistä työllistymisen esteistä on se, että työnhakijalla ei ole motivaatiota suuntautua avoimille työmarkkinoille. Tehdyissä asiakashaastatteluissa motivaation puute nousi esille hyvin selvästi.
- Haastatteluissa nousi esiin työllistämispalveluiden monimuotoisuus: useimmille työttömistä haastatelluista ei ollut lainkaan selvää, mitä työllistämistä edistäviä palveluita he voisivat saada. Tämä on jossain määrin ristiriidassa sen kanssa, että tutkimusta varten tehdyissä asiantuntijahaastatteluissa todettiin asiakkaille kerrottavan hyvinkin tarkkaan eri palveluista ja niihin liittyvistä vaihtoehtoista
- Asiantuntijahaastatteluissa esille nousivat ajallisten resurssien puute. Tässä tutkimuksessa käytetyssä rekisteriaineistossa, joka ei sisällä kaikkea työttömän taustoista ja tilanteesta kirjattua tietoa, on yhtä työnhakijaa kohden useita kymmeniä ellei satoja kirjauksia. Työkokeilu ja palkkatuettu työ ovat tarjotuista toimenpiteistä selvästi yleisimmät. Aineiston työttömillä työnhakijoilla oli keskimäärin viisi palkkatukityöjaksoa takanaan.

Tulosten perusteella voidaan todeta seuraavasti:

- Edellytyksenä palvelujärjestelmän kehittämiselle on yhteistyön lisääminen ja vahvistaminen eri toimijoiden välillä. Tavoitteena on palveluprosessien yhdenmukaistaminen siten, että työttömän työnhakijan työllistymissuunnitelmasta muodostuu tarkoituksenmukainen palvelukokonaisuus.
- Ei ole olemassa mitään yhtä yksittäistä keinoa, jolla pitkäaikaistyöttömyyttä saataisiin vähennettyä. Keinovalikoiman pitää olla laaja ja aktiivoinnin aktiivista. Palveluiden pitää myös olla helposti tunnistettavia, mikä vaatisi niiden nykyistä parempaa tuotteistamista.
- Mitä pidemmäksi työttömyys venyy, sitä vaikeampaa on uudelleen työllistyminen. Tässä tutkimuksessa saatiin näkyviksi ne haasteet, jotka liittyvät vaikeasti työllistettävien työllistämiseen.

Johtopäätökset:

35. Puutteellisen kielitaidon omaavien osalta tulee turvata tulkkipalvelut ja kielikoulutusten tarjoaminen.

21. Kehitetään palvelujen tuotteistamista ja asiakasprosesseja osana TE-toimiston kanssa laadittavaa palvelukarttaa.

4.4 TEM:n julkaisu Maahanmuuttajien työllistyminen, taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut

TEM:n julkaisussa Maahanmuuttajien työllistyminen, taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut (6/2014) selvitetään maahanmuuttajien osallistumista työmarkkinoille ja työvoimapalveluihin. Tutkimuksessa käytettiin rekisteriaineistoa vuosilta 2000 – 2010 sekä haastatteluaineistoa. Selvityksessä annetaan seuraavat kehittämissuhteet:

- Erityisiä toimenpiteitä tulisi kohdistaa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien miesten sekä yli 40-vuotiaiden työllisyyden parantamiseksi. Suomessa pidempään olleille pitäisi pystyä tarjoamaan kielitaitoa parantavia palveluja. Lasten kanssa kotona olevien mahdollisuuksiin saada kielenopetusta on kiinnitettävä huomiota.

- Toimenpiteiden muodostamat ketjut tulee rakentua systemaattisesti ja viedä osallistujia kohti työllistymistä. Maahanmuuttajia tulisi saada enenevässä määrin työelämää lähellä oleviin palveluihin. Odotusaikoja tulisi lyhentää eri palvelujen välillä. Nopea alkua heti maahantulon jälkeen on erityisen tärkeä. Kotoutumiskoulutuksen tulisi olla työelämälähtöistä. Aiemman opitun tunnistamiseen ja tunnustamiseen on luotava riittävät mahdollisuudet.
- Kielikoulutusta pitäisi olla paikallisesti tarjolla eri tasoilla ja erilaisina aikoina. Työn ohella tapahtuva kielen oppiminen liittyy myös työperustaisen maahanmuuton edellytysten kehittämiseen.
- TE-toimistojen toimintaa tulee suunnitella, kehittää ja arvioida johdonmukaisesti ja tuloksiin perustuen. Palveluosaamiseen tulee panostaa. Selkosuomi tulee huomioida sähköisten palveluiden kehittämisessä ja riittävästi resursseja varattava myös henkilökohtaiseen palveluun.
- Yhteistyö toimijoiden välillä. Paikallisesti ja alueellisesti kuntien ja TE-toimistojen tulisi pyrkiä yhteisiin sopimuksiin yhteisistä tavoitteista ja lisäpanostuksista kotoutumisen ja työllistymisen osalta pääkaupunkiseudun aiesopimuksen tapaan.

Johtopäätökset:

- 36. Selvitetään miten maahanmuuttajille voitaisiin tarjota suomen kielen opetusta palkkatukityön ohessa pysyvämmän työllisyyden turvaamiseksi.
- 47. Selkosuomea tulee käyttää kaikessa asiakkaille tarkoitetuissa materiaaleissa (myös sähköisessä).

4.5 Turun TE-toimiston kv- palveluiden asiakkaiden työllistyminen ja ansiotaso

Kaupunkitutkimus TA Oy:n selvityksessä Turun TE-toimiston kansainvälisten palveluiden asiakkaiden työllistyminen ja ansiotaso (10/2014) tutkittiin toimiston ko yksikön uusien asiakkaiden (n. 2 300 hlöä) sijoittumista ja asemaa työmarkkinoilla sekä selvitettiin eri tekijöiden vaikutusta niihin. Tutkimus perustui luetteloon ko yksikön uusista asiakkaista 2007-2011. Käytävissä oli myös asiakastietoja verottajalta, VRK:sta ja Turun sosiaalitoimesta. Tutkijat antavat seuraavat suositukset

- Tukea yrityksille, 3. sektorille ja julkisen sektorin organisaatioille alkuvaiheen työkokemuksen saamiseen tarkoitettujen työpaikkojen luomiseen; maahanmuuttajille kiintiö.
- Työkokemuksen vuoksi asiakkaita tulisi rohkaista ottamaan vastaan työtä oman ammattialan tai asuinalueen ulkopuolelta.
- Oppisopimusjärjestelmää tulisi kehittää nykyistä kannustavammaksi ja maahanmuuttajien osuutta oppisopimusopiskelijoista tulisi kasvattaa. Oppisopimuspaikkoja on tarjolla liian vähän maahanmuuttajille, koska järjestelmä ei tarjoa riittäviä kannustimia pk-yrityksille. Niille voisikin tarjota lisätukea.
- Maahanmuuttajien koulutusta ja ohjausta yrittäjätoimintaan tulisi kehittää osana TE-toimistojen palveluvalikoimaa.
- Tietoa ulkomaisten tutkintojen tasosta ja vastaavuudesta Suomen tutkintoihin tulisi koota ja välittää systemaattisesti. Ulkomaisia tutkintoja täydentävää koulutusta tulisi kehittää ja lisätä, myös korkeakoulututkintojen osalta.

Vuoden 2013 alusta organisoitiin TE-toimistojen palveluja uudelleen. Käytössä on kolme palvelulinjaa: Työnvälitys- ja yrityspalvelut, osaamisen kehittä-

tämisen palvelut ja tuetun työllistymisen palvelut. Em. kansainvälistä yksikköä ei enää ole.

Johtopäätökset:

- 38. Selvitetään voidaanko jollakin rahoituksella toteuttaa oppisopimuksen tapaista koulutusta maahanmuuttajille.
- 9. Selkeytetään työllisyyspalvelukeskuksen yhteistyötä oppisopimustoimiston kanssa.
- 37. Varmistetaan, että tuleva ICT-taloon perustettava yrityspalvelukeskus pystyy palvelemaan potentiaalisia maahanmuuttajayrittäjiä (esim. omat infot ja opasmateriaali).

5 Työllistämistä edistäviä palveluja vertailukelpoisissa kaupungeissa

5.1 Organisoituminen

Helsingissä työllisyyspalvelut on sijoitettu sosiaali- ja terveystieteiden nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön alle, Espoossa sosiaali- ja terveystoimeen aikuisten sosiaalipalveluihin, Vantaalla konserni- ja asukaspalveluihin, Oulussa konsernihallinnon hallinnon palvelualueelle. Tampereella on käytössä tilaaja-tuottajamalli: Tilaajana on osaamis- ja elinkeinolautakunta ja tuottajana työllisyydenhoidon palveluyksikkö.

5.2 Palkkatukityöllistämisen ja kuntouttavan työtoiminnan määrärahat

Kutoskunnissa on käytetty / budjetoitu vuosina 2013-2014 varoja palkkatukityöllistämiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan seuraavasti. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, katso selitykset taulukon alla.

Kaupunki	Työttömyys % syyskuu 2014	Palkkatukityöllistäminen		Kuntouttava työtoiminta	
		2013	2014 budjetoitu	2013	2014 budjetoitu
Helsinki	10,2 %	n. 19 milj. budj.	18,4 milj.	n. 2,9 milj.budj.	n. 6,4 milj.
Espoo	10,9 %	n. 2,6 milj.	ei tietoa	n. 1,2 milj.	ei tietoa
Vantaa	10,3 %	n. 5,7 milj.	n. 6,9 milj.	n. 1,3 milj.	n. 1,5 milj.
Turku	13,4 %	n. 4,0 milj.	n. 3,5 milj.	n. 0,4 milj.	n. 0,5 milj.
Tampere	15,2 %	n. 1,8 milj.	n. 1,7 milj.	n. 2,3 milj.	n. 3,5 milj.
Oulu	18,6 %	n. 10,7 milj.	ei tietoa	n. 0,5 milj.	ei tietoa

Helsinki, 2014: Kuntouttavan työtoiminnan ("kuty") menot osana työllistymisen tuen menoja. Menot koostuvat työpajojen, työkeskusten ja avotyötoiminnan sekä ostopalveluiden menoista. Kutyn menot suunnilleen: ostopalvelut 700 000, Uusix-verstaat 1,7 milj. € (sis. vuokrat, pääosin kutyä). Muut toimintapaikat 4 milj.€ (ei sisällä vuokria, ei ole työllisyyden hoidon rahoituksella järjestettyä toimintaa, ei ole otettu huomioon myyntituloja, arvioitu kutyn osuus. Yhteensä n 6,4 milj.€. Tämän lisäksi palkkatuella toteutettavaan oppisopimuskoulutukseen on varattu 7,8 milj. €.

Vantaa, 2014: Rahaa varattu palkkatukityöllistämiseen 6,9 milj. €. Kuntouttavaan työtoimintaan varattua summaa ei ole mahdollista saada, koska esimerkiksi työvalmennustalojen kutyn asiakkaita ja projektien piirissä olevia kutyn asiakkaita ei pystytä erittelemään samalle kustannuspaikalle kuin muuta kutyä. Kutyn kustannuspaikalle varattu rahaa vuodelle 2014 yhteensä 1, 5 milj. €.

Turku, 2014: Uusiin palkkatukityösuhteisiin on varattu n. 3,9 milj. €, jossa mukana arvioitu valtionosuus 1,9 milj. €. Kutyn ostopalveluvaraus on 500 000 €. Lisäksi kutyä järjestetään työkeskuksessa, Fendari-

pajalla sekä toimialoilla. Omasta toiminnasta syntyviä palkka-, ym. kustannuksia ei ole arvioitu. Oppi-sopimuskoulutukseen varaus on 250 000 € sekä työllistettävien edelleen sijoittamiseen yrityksiin ja liikelaitoksiin 300 000 €.

Tampere, 2014: Kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluihin varattu 3,5 milj. € ja työllistettyjen palkkoihin 1,8 milj. € (netto eli tuet on huomioitu) ja lisäksi Tampereen työllistämistukeen (maksetaan tukea yrittäjälle, joka työllistää tamperelaisen työttömän, maks. puolivuotta, tietyn ehdoin) 0,97 milj. €. Kuntouttavan summa on noussut huomattavasti viime vuodesta valtuuston myöntämän työllisyyspaketin myötä, suunnitelmissa 2014 - 2015 kestävä kokeilu, ainakin tuoksi ajaksi on palkattu 3 uutta työntekijää).

Johtopäätökset:

2. Turun työllisyysmäärärahat tulee saattaa vertailukelpoisten kaupunkien tasalle vallitseva työttömyystilanne huomioiden.

5.3 Työvoiman palvelukeskustoiminta

Kaikissa kutoskunnissa on työvoiman palvelukeskus. Seuraavassa taulukossa on tiivistettynä palvelukeskusten palvelut sekä alueellinen kattavuus.

	Palvelut	Alueellinen kattavuus
Helsinki	TE- toimiston sekä sosiaalitoimen peruspalveluja, neuvonta ja ohjaus eri palveluihin, terveydentilan kartoitus ja terveysneuvonta, kuntouttava työtoiminta, kurssit ja ryhmätoiminta, valmennukset ja koulutukset.	Oma
Espoo	TE-toimiston palvelut, sosiaalityön palvelut (paitsi toimeentulotuki), työttömien terveydenhuolto, KELA, kuntouttava työtoiminta, palkkatukityö kaupungilla, työkokeilu kaupungilla	Oma
Vantaa	Pohditaan koulutuksen tarvetta ja vaihtoehtoja, etsitään mahdollisuuksia parantaa elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia, selvitetään kuntoutuksen tarvetta ja mahdollisuuksia, selvitetään asumiseen, sosiaaliturvaan ja talouteen liittyviä asioita, kartoitetaan terveydentilaa ja ohjataan tarvittaessa lisätutkimuksiin tai hoitoon, tehdään tarvittaessa eläkeselvittelyjä	Oma
Tampere	Kaupunkiseudun TE-toimiston, kuntien ja Kelan yhteistyöorganisaatio, jonka tehtävänä on auttaa työnhakijoita palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille. Asiakaskohderyhmänä ovat vaikeasti työllistyvät työnhakijat, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä. Toiminnan tavoitteena on vähentää rakenteellista työttömyyttä ja turvata osaavan työvoiman saatavuutta. Asiakkaaksi pääsee TE- toimiston, sosiaalitoimiston, Tampereen kaupungin työllisyydenhoidon palveluyksikön ARVI-palvelun kautta tai ottamalla itse yhteyttä.	Seutukunnallinen. Toimipisteet: Kangasala, Lemppälä, Nokia, Pirkkala, Tampere, Ylöjärvi.
Turku	Hyvinvointitoimialan työllistymispalveluyksikkö, TE-toimisto ja Kela. Ideana on ns. yhden luukun toimintaperiaate työttömille turkulaisille. Keskeisiä palveluja ovat: • työnhakuvalmennus ja työnhaun jatkosuunnitelmat • työhönvalmennus (työnetsintä, tuettu työllistyminen) • koulutus- ja urasuunnittelu sekä ammatinvalinnanohjaus • valmentava ammatillinen työvoimakoulutus • työkokeilu, tukityöllistäminen, kuntouttava työtoiminta • terveydentilan ja työkyvyn selvittäminen • eläke-edellytysten selvittäminen ja eläkehakemukset • kuntoutussuunnittelu ja kuntoutustutkimukset • elämänhallinta-, kuntoutus- ja urasuunnitteluryhmät • talous- ja velkaneuvonta	Oma

Oulu	Asiakas laatii aktivointi- tai muun yksilöidyn suunnitelman yhdessä sosiaalityöntekijän ja työvoimavirkailijan kanssa. Suunnitelman lähtökohtana on kartoittaa asiakkaan kokonaistilanne, jonka pohjalta mietitään yhdessä erilaisia vaihtoehtoja työllistymisen edistämiseksi. Jos tarjolla ei heti ole soveltuvia työ- tai koulutusmahdollisuuksia, polku työmarkkinoille voi sisältää erilaisia elämänhallintaa, työkyvyn ylläpitoa ja kuntoutumista edistäviä toimia.	Oma
Salo	Asiakas saa tukea työkykynsä ja voimavarojensa sekä työmarkkina-avalmiuksiensa vahvistamiseen. Yhdessä asiakkaan kanssa etsimme ja toteutamme elämäntilanteeseen sopivan ja räätälöidyn ratkaisun. Asiakkaasta riippuen se voi olla työllistyminen, ammatillinen koulutus, kuntoutus, kuntouttava työtoiminta tai muu pitempiaikainen vaihtoehto. Palvelukeskuksessa käytössä ovat työvoimapalvelujen lisäksi sosiaalityön ja terveydenhuollon palvelut sekä tarvittaessa Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut.	Seutukunnallinen

Johtopäätös:

13. Turun oltava aktiivinen Varsinais-Suomen laaja-alaisen, uuden monialaisen yhteispalvelukeskuksen perustamisessa Turkuun.

5.4 Palkkatuetun työn kuntalisä

Kutoskunnat Turku lukuun ottamatta maksavat työllistämisen kuntalisää yrityksille ja/tai 3 sektorille, jotka työllistävät työttömän TE-toimiston myöntämällä palkkatuella.

Kuva 1: Kutoskuntien maksamat työllistämisen kuntalisät sekä muut työllistämisen tuet vuonna 2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Työllistämisen kuntalisä (€)	3 000 000	549 470	936 014	.	718 837	1 520 880	6 725 200
josta yrityksille (€)	1 000 000	0	417 654	.	275 908	160 632	1 854 194
josta yhteisöille (€)	2 000 000	549 470	518 360	.	442 929	1 360 248	4 871 007
Muut työllistämisen tuet (€)	400 000	0	131 800	350 000	0	10 649 938	11 531 738

	Asiakaskohderyhmä	Työllistävä taho	Kuntalisän taso €, kesto ja maksuajankohta
Hki	Harkinnanvaraisesti mikäli hlö on pitkäaikaistyötön tai hlö, jolla vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä tai hän on 18–29-v. uravalmennuksessa oleva. Lisää ei makseta oppisopimuskoulutukseen työllistetystä.	Helsingiläinen rekisteröity yhdistys, säätiö tai yritys.	300 - 600 €/kk/hlö palkasta, asiakaskohderyhmästä ja työllistävältä taholta riippuen. Maks. 2 vuotta. Maksetaan etukäteen puolivuositain 1–2 erässä
Espoo	Pitkäaikaistyötön, joka menee työhön tai oppisopimuskoulutukseen.	Espooseen rekisteröity yhdistys, järjestö, säätiö tai hanke joka voi sijoittaa edelleen avoimille työmarkkinoille. Pääkaupunkiseudulla toimiva sosiaalinen yritys. Oppisopimuspaiikat	300 € /kk /hlö Maks 2 vuotta. Maksetaan työsuhteen alettua pääsääntöisesti 4 erässä.
Vantaa	Pitkäaikaistyöttömät	Yritykset	500 €/kk 1 vuodeksi kerrallaan. Maks. 2 vuodeksi. Maksetaan takautuvasti kuukausittain.
Tampere	Tuki on harkinnanvarainen ja sitä myönnetään henkilölle	Tukea voidaan myöntää Tampereen seutukunnalla toimiville	360 - 660 € / kk. Tuen kesto on pääsääntöisesti

	jonka työttömyys on pitkittynyt.	yhdistyksille, säätiöille ja yrityksille.	puoli vuotta. Kuukausittain jälkikäteen.
Oulu	Harkintaa perustuen. Yrityksen palkatessa väh. 6 kk:ksi, tulee hlön olla saanut työttömyysetuutta vähint. 500 päivää tai hlöllä on vamma tai sairaus, joka vaikeuttaa työllistymistä. Yrityksen palkatessa väh. 1 v. kestäväään työsuhteeseen, hlön tulee olla ollut yhtäjaksoisesti työttömänä väh. 6 kk tai vailla ammatillista koulutusta tai yli 50-vuotias tai oikeutettu kotouttamissuunnitelmaan. 3 sektorille palkatessa hlön tulee olla ollut työtön 500 pv, tai sairaus / vamma vaikeuttaa työllistymistä tai hlö alle 25 v. tai menee oppisopimuspaikkaan.	Yritys, joka on oululainen tai valtakunnallinen, jonka toimipaikka tai työllistettävän työtila on Oulussa. Yhteisöt, järjestöt, säätiöt Oppisopimuspaikat	200 - 600 €/kk asiakaskohderyhmästä, ja työllistävästä tahosta riippuen. 5 kk – 2 v. oppisopimuksen osalta 3 v. Maksetaan 3 kk:n jaksoina.
Lahti	Myöntö harkitaan tapauskohtaisesti, pääasiassa 500 pv työttömänä olleet tai alle 30-vuotiaat.	Yritykset, yhdistykset, säätiöt, kunnat, Oppisopimuspaikat	maks 1 200 €/kk yleensä maks 12 kk ajan. Lisän kokonaismäärä henkilöä kohden on enintään 14 400 €. Yleensä 6-12 kk ajan noin 200-400 €/kk riippuen työllistettävän työmarkkinavalmiuksista sekä avustuksen saajan taloudellisesta ja toiminnallisesta panostuksesta työllistettävän palkkaukseen ja etenemiseen työllistymispolullaan. Maksetaan kuukausittain.
Rovaniemi	Harkintaan perustuen vaikeasti työllistyvälle ja alle 25-vuotiaalle. Kohdennetaan pääosin yli 500 pv työttömänä olleille	Edellytyksenä harkintaan perustuen on, että hakijalle on myönnetty työllisyyspoliittinen avustus/hanke tai hakija on mukana Lapin TE – toimiston työllistämis- ja koulutustoimintamallien kehittämishankkeissa. Lisää ei makseta sellaisille tahoille, jotka TE- toimisto katsoo olevan elinkeinotoimintaa harjoittava. Lisää ei myönnetä jos hakija saa Rovaniemen kaupungilta muuta avustusta työllistettävän palkkaukseen, työttömän edelleen sijoittamiseen eikä oppisopimukseen eikä alle 6 kk:n työsuhteeseen.	Lisän määrä on enint. 170 €/kk 1. vuoden palkkatuen lisäksi, 500 €/kk 2. vuoden palkkatuen lisäksi ja 500 €/kk alle 25-vuotiaasta. Vaikeasti työllistyvän osalta enintään 2 v. ja alle 25-vuotiaan osalta enintään 8 kk. Maksetaan kuukausittain.
Salo	Pitkäaikaistyöttömille	Yritykset	Maksetaan 300 €/kk. Valtion ja kunnan työllistämistuki eivät saa olla yhteensä yli 50 % palkkakuluista.

Johtopäätökset:

- Kokeillaan työllistämisen kuntalisää Kela-maksuosuuslistalla olevien osalta, joiden kaupungin Kela-maksuosuus on 350–400 €/kk.

5.5 4-viikkoinen kartoitusjakso Salon kaupungissa

Salossa toteutetaan työttömille työnhakijoille kartoitusjaksoja, jotka toteutetaan työkokeiluna. Kartoitusjakson tavoitteena on kartoittaa osallistujan voimavaroja, vahvuuksia ja tuen tarvetta suhteessa työelämään.

Kartoitusjakso kestää neljä viikkoa. Toimintapäiviä on 3 / vko ja jaksoja järjestetään viisi vuodessa. Toimintapäiviin sisältyy työnhakuvalmennusta ja työtoimintaa sekä keittiötoimintaa.

Jakson aikana päivitetään myös ansioluettelo ja tehdään erilaisia ryhmä- ja yksilötehtäviä. Varsinais-Suomen ELY-keskus osallistuu hankkeen rahoittamiseen.

Johtopäätökset:

12. Selvitetään Salon kokemukset 4-viikon kartoitusjaksosta sekä selvitetään, voisiko Turku olla myös pilottina kartoitusjaksolla.

5.6 Työllistämisen kiintiöinti kaupunkien toimialoilla ja liikelaitoksissa

Raporttia varten lähetettiin kuutoskunnille kysely koskien kaupunkien mahdollisia kiintiökäytäntöjä palkkatukityöllistämisessä, työkokeilussa ja kuntouttavassa työtoiminnassa.

Helsingissä ei ole käytössä kiintiöitä em. toimenpiteissä. Asiaa on harkittu. Helsingissä on 35 virastoa ja liikelaitosta, joista 24 on ottanut joko työllistettyjä tai työkokeilijoita tänä vuonna.

Espoossa ei ole ollut kiintiöitä käytössä. Ensi vuodelle kiintiöitä ollaan tekemässä siten, että palkkatukityöntekijän saaminen edellyttäisi sitä, että ottaa myös toisen henkilön joko kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun.

Vantaalla kaupungin toimialat ottavat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita vähintään 5 % suhteutettuna vakinaiseen henkilöstömääräänsä.

Tampereella ei ole kiintiöitä työllistämistoimenpiteille. Kaupungin konserni johto on antanut alkuvuodesta 2014 menettelytapaohjeen kaupungin työllistämistoiminnasta. Ohjeeseen on kirjattu, että toimintayksiköiden on tarjottava työtilaisuuksia avustavissa tehtävissä kaupungin työllisyydenhoidon palveluiden asiakkaille. Lähtökohtainen tavoite on, että toimintayksiköt tarjoavat työtilaisuuksia määrän, joka vastaa vähintään 5 prosenttia niiden henkilöstöstä.

Johtopäätökset:

30. Otetaan käyttöön Vantaan malli, jossa toimialat ottavat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita vähintään 5 % suhteutettuna vakinaiseen henkilöstömääräänsä.

5.7 Kaupungin rekrytointi- ja oppisopimuskoulutukset

Helsingin kaupunki järjestää koulutusta aloille, joille kaupunki tarvitsee uutta työvoimaa. Näitä aloja ovat mm. sairaanhoito, vanhustyö, puhdistuspalvelu ja catering. Koulutukset toteutetaan joko rekrytointi- tai oppisopimuskoulutuksena tai näiden yhdistelmänä. 2 kk – 2 v kestävä rekrytointikoulutus ei yleensä johda tutkintoon, mutta antaa valmiudet työskennellä tietyllä alalla.

Rekrytointikoulutuksessa oleva ei ole työsuhteessa kaupunkiin. Koulutusajalta maksetaan työttömyysetuutta ja ylläpitokorvausta. 1-3 -vuotisessa oppisopimuskoulutuksessa opiskelija on määräaikaissa työsuhteessa kaupunkiin. Oppisopimukseen valittavan tulee yleensä olla palkkatukikelpoinen helsinkiläinen.

Turussa lähihoitajien oppisopimuskurssit (20 opiskelijaa/kurssi) on käynnistetty Turun ammatti-instituutin kanssa vuosittain, koulutettavat ovat kotihoito- ja ympärivuorokautisen hoidon työntekijöitä (vakinaiset ja määräaikaisten), lisäksi on käynnissä nuorisotakuun perusteella aloitettu ryhmä. Tähän mennessä oppisopimuspaikkoja ei ole avattu ulkoisille henkilöille, koska oman rakenteen kehittämisessäkin on vielä sarkaa. Koulutettavat ovat pääsääntöisesti vanhustyöstä, mutta mukaan on otettu myös hyvinvointitoimialan sisältä ”alanvaihtajia”. Kokemukset ovat olleet hyviä. Lähihoitajat sijoittuvat ensisijaisesti vanhustenhuoltoon, mutta siirtoja myös sairaalaan ja muualle on tapahtunut. Sairaanhoidossa suuntaavaksi koulutusalueeksi on valittu kaikille sairaanhoidon ja huolenpidon (ei siis vanhustyötä). Muutamia vuosia sitten oli laitoshuoltajakurssit Turun AKK:n kanssa. Kelpoisuusehtojen mukaan nykyään uusissa rekrytoinneissa edellytetään alan tutkintoa.

Johtopäätökset:

32. Turussa selvitetään mahdollisuus toteuttaa rekrytointi- tai oppisopimuskoulutusta tarpeen mukaan myös muilla aloilla.

5.8 Kieliopinnot tuetun työllistämisen ohessa

Maahanmuuttajien suomen kielen taito parantaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan. Helsingin strategiaohjelman 2013-2016 pohjalta laaditussa toimenpideohjelmassa Maahanmuutto ja monimuotoisuus Helsingissä 2013 - 2016 yhtenä toimenpiteenä on suomen kielen koulutus Helsingin kaupungin työkokeilun ja palkkatukityön aikana. Suomen kielen ja työkokeilun yhdistävää mallia kehitetään edelleen.

Johtopäätökset:

37. Turun kaupungilla palkkatukityössä, työkokeilussa, oppisopimuksessa tai kuntouttavassa työtoiminnassa oleville maahanmuuttajille järjestetään suomen kielen opetusta työaikana. Toteuttajana esim. Turun suomenkielinen työväenopisto.

5.9 Työllistämiseen liittyvä yritys yhteistyö

Tampereella työnantajien kanssa on perustettu työryhmä, jonka tavoitteina ovat työnantajien näkemysten ja asiantuntemuksen kuuleminen, jotta työnantajapalveluja voidaan kehittää. Yhtenä tavoitteena on kehittää ns. valmennussetelimalli. Työryhmään kuuluu jäseniä kauppakamarista, yrittäjähdistyksestä, yrityksistä (kaupan-, puhdistuksen-, kiinteistöpalvelujen-, logistiikan-, henkilöstövuokrauksen- ja hoiva-aloilta) ja TE-toimistosta. Työllisyydenhoidon yksikön kautta voi hakea työntekijöitä eri toimialoille. Yksikkö tekee ehdokashaut sovitulla hakukriteereillä ja tarvittaessa se on mukana koko rekrytointiprosessin ajan. Yksikkö tukee työhakija-asiakkaita. Tarvittaessa työsuhteeseen sisällytetään tarvittavia lisäkursseja tai koulutusta. Yksikkö avustaa Tampereen kuntalaisen hakemisessa.

Vantaan Työraiteessa hoidetaan TE-toimiston palkkatukea ja kaupungin Valtti-kuntalaisia, toteutetaan yrityksen tarpeisiin kohdennettuja koulutuksia,

tarjotaan neuvontaa palkkatuki- ja koulutusasioissa, järjestetään yritysten toiveiden mukaisia rekrytointitilaisuuksia sekä etsitään työntekijöitä työntekijöiden yritysten tarpeiden mukaisesti. Työraide toimii linkkinä työnantajan ja työnhakijan välillä. Työraide tarjoaa yrityksille sopivia työntekijöitä ja työharjoittelijoita. Työnhakija saa Työraiteelta kokonaisvaltaista ohjausta työhakuun liittyen.

YritysHelsinki on palvelukeskus yrittäjäksi aikoville ja jo toimiville yrittäjille. Sieltä saa tukea liikeidean kehittämisestä oikeiden kontaktien löytämiseen. Suurin osa palveluista on maksuttomia. Palveluja ovat: yrityksen perustamisinfo, yritysneuvonta alkaville ja alkuvaiheessa oleville yrittäjille, yrittäjäkoulutus, yrityshautomopalvelut, kasvuyritysneuvonta sekä maahanmuuttajien yrityspalvelut. YritysHelsinki neuvoo asiakkaita yhteistyössä muiden yrityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa. YritysHelsinkiin on keskitetty maahanmuuttajien yritysneuvonta pääkaupunkiseudulla.

Oulussa työllisyyden edistämisen palvelut koordinoi Oulun kaupungin työllistämistä sekä työllistymistä tukevia toimia, kuten palkkatuella työllistämistä. Työllisyyden edistämisen palveluista saa tietoa muun muassa kuntalisäkäytännöstä yrityksille ja yhdistyksille. Palveluita tuotetaan yhteistyössä Oulun kaupungin hyvinvointipalveluiden, sivistys- ja kulttuuripalveluiden, yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden ja liikelaitosten kanssa sekä muiden viranomais- tahojen ja yksityis- sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Salossa v. 2014 -2016 toimiva Walttivalmennus on työvoimapolitiittinen kehityshanke, jonka tavoitteena on tehokas ja asiakaslähtöinen polutus avoimille työmarkkinoille ottamalla yhteyttä työnantajiin. Työkokeilujen ja palkkatuen avulla pystytään luomaan otolliset olosuhteet työllistymiselle. Hanke tarjoaa yrityksille räätälöityjä palveluja ja apua rekrytointiin. Hanke kartoittaa yritysten tarpeita ja on tukena koko rekrytointiprosessin ajan sekä työntekijän työsuhteen alkuvaiheessa.

Johtopäätökset:

- 25. Seurataan Tampereen valmennussetelimallin kokemuksia.
- 43. Hyödynnetään mahdolliset muiden kaupunkien hyvät kokemukset yritys yhteistyöstä omassa toiminnassa.
- 37. Varmistetaan että tuleva ICT-taloon perustettava yrityspalvelukeskus pystyy palvelemaan potentiaalisia maahanmuuttajayrittäjiä (esim. omat aloittavan yrittäjän infot ja opasmateriaali).
- 7. Luodaan yhteistyömalli yrityspalvelukeskukselle ja työllisyyspalvelukeskukselle.

5.10 Työpankkitoiminta

Espoo kokeilee työpankkitoimintaa, jossa pitkäaikaistyöttömiä ohjataan takaisin avoimille työmarkkinoille. Pitkään työttöminä olleita palkataan työpankkiyrityksen palvelukseen, josta heidän työpanostaan vuokrataan yksityisten yritysten käyttöön esimerkiksi ruuhka-aikojen avuksi. Yritys voi myös palkata henkilön suoraan itselleen ilman vuokrausta. Työpankki saa työsuhteiden ajaksi työttömien palkkaamisesta tulevat palkkatuet. Jokaisesta avoimille työmarkkinoille siirtyneestä, asiakasyritykseen syntyneestä vakituisesta työsuhteesta STM maksaa työpankille bonuksia.

Työpankkitoimintaa käytännössä hoitava yritys on valittu sosiaalisin kriteerein toteutetun kilpailutuksen perusteella. Työpankin kautta työllistettävien henkilöiden on oltava yli 1 v. työttömänä olleita henkilöitä. Yritys vastaa työn laadusta, työntekijöiden työhönvalmennuksesta ja siirtämisestä avoimille työmarkkinoille.

Kilpailutuksen osana Espoon kaupunki määritteli ne avustavat työtehtävät, joihin yritykset ja organisaatiot voivat tilata työpankista työntekijöitä. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi päiväkodin arjen sujuvuutta tukevat avustavat tehtävät, koulujen avustavat siivous-, kiinteistönhoito- ja astianpesutehtävät sekä cateringin avustavat tehtävät.

Työllistettävä henkilö voi alkuun tehdä yrityksen työtehtäviä. Myös Espoon kaupunki tilaa työpankkiyritykseltä työntekijöitä avustaviin tehtäviin. Henkilön työmarkkina-aseman parantuessa hän voi toimia vuokratyöntekijänä avoimilla työmarkkinoilla.

Johtopäätökset:

26. Käydään läpi työpankkitoiminnan toimintamahdollisuudet Turussa sekä selvitetään Espoon kokemukset.

5.11 Yhteiskuntavastuulliset hankinnat

Espoon työpankkitoiminta on yksi esimerkki kilpailutetuista yhteiskuntavastuullisista hankinnoista. Turussa hyvinvointitoimialan alainen Tekes-projektin loppuraportti, jossa myös tätä asiaa käsitellään, ilmestyy marras-joulukuun vaihteessa. Hankinta- ja logistiikkakeskus ja työllistymispalveluyksikkö on pitänyt 13.6.2014 asiasta työpajan.

Johtopäätökset:

50..Työllisyyden kannalta olennaisissa julkisissa hankinnoissa otetaan käyttöön sosiaaliset kriteerit. Käydään läpi Tekes-projektin loppuraportti.

5.12 Työllisyyden kuntakokeilujen hyvät käytännöt

Kuntakokeilujen seminaarissa 4.11.2014 julkistettiin kuntakokeilujen työllisyyden hyvät käytännöt. Raportti löytyy osoitteesta www.kunnat.net/kuntakokeilu.

Paikkakunta	Hyvä käytäntö	Selitys
Vantaa	työllisyyden hoito strategiatasolla	Kaupungin strategia konkretisoidaan siten että jokainen toimiala ja työyksikkö ottavat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita vähintään 5 % suhteutettuna vakinaiseen henkilöstömääräänsä.
Kajaani-Kuhmo	välityömarkkinoiden kartoittaminen ja roolitus	Laadittiin työllistämisen arvojana, joka kuvaa kuinka olisi järkevintä järjestää pitkäaikaistyöttömän työllistymispolulla olevat palvelut ja palveluntuottajat. Arvojana toimi pohjana välityömarkkinoiden kehittämissuunnitelmalle.
Imatra-Lappeenranta	työllisyysyksikön perustaminen	Työllisyydenhoito on osa elinkeinoelämää, jolloin työllisyysyksikön tarpeellisuus nousi esiin ja tavoitteeksi asetettiin yksikön nostaminen kaupungin strategiaan.
Lahti	työllisyysasiat osana kaupungin elinvoimastrategiaa	Kaupungin strategiaa täydentävässä työllisyysohjelmassa kootaan yhteen kaupungin keskeiset lyhyen ja

		pitkän aikavälin tavoitteet elinkeino- ja työllisyystoimenpiteille, joilla pyritään kaupungin työllisyystilanteen parantamiseen.
Kuopio	palvelusetelillä hankittavat tuetun työllistämisen palvelut	Kaikki palvelusetelillä hankittavat tuetun työllistämisen palvelut ovat tavoitteellisia, kestoaltaan rajattuja sekä hallittuja palvelukokonaisuuksia, joissa asiakas on vahvasti ostajan roolissa. Setelillä voidaan hankkia erilaisia valmennuspalveluja sekä henkilökohtaista tukipalvelua.
Joensuu-Outokumpu	moniammatillinen palvelutarpeen arviointityöryhmä asiakasvalinnassa ja pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeen arvioinnissa	Palvelutarpeen arviointityöryhmä arvioi asiakkaiden moniammatillisen tuen ja oikea-aikaisen palvelun tarpeen etukäteen koottujen ennakkotietojen perusteella. Ennakkoinneisto ja työryhmän palvelutarvearviot siirtyvät koulutus- ja työhönvalmentajille, jotka laativat yhdessä asiakkaan kanssa tavoitteet ja tarvittavan suunnitelman asiakkuudelle. (Turussa käytössä)
Pori	näkökulmia elämään -ratkaisukeskeinen motiivoiva valmennus	Valmennuksessa osallistujat yhdessä muiden kurssilaisten kanssa tutkivat omia sekä ympäristössä olevia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Tavoitteena on tutustua uudelleen omiin haaveisiin, luoda uutta suuntaa elämälle ja harjoitella sekä näkökulmien vaihtamisen että omiin toiveisiin vaikuttamisen taitoja. (Turussa käytössä)
Lieksa	työvalmennus välityömarkkinoilla asiakkaan ja työnantajan tukena	Yksilölähtöinen valmennus on asiakkaan tukena välityömarkkinoilla. Valmennus voi olla yksilö-, ryhmä-, moniammatillista- tai tehostettua valmennusta. Valmentaja on tukena aina sekä asiakkaalle että työnantajalle työpaikalla. (Turussa käytössä)
Hamina-Kotka	ryhmäohjausmalli	Suunniteltiin asiakkuuden alkuun työvoiman palvelukeskuksen asiakkaille. Viisi kahden tunnin tapaamista teemoilla aloitus ja tulevaisuusajattelu, minäkuva ja työpaikkahakemuksiin vastaaminen, työllisyyden käsitteet, hyvinvointi ja terveys, työnhakukriteerit. Kaikkia teemoja käsitellään työnhaun näkökulmasta.
Seinäjäki	asiakasnäkökulmien hyödyntäminen kehittämissä	Asiakkaista koottu kehittämissäryhmä osallistuu palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Työryhmä osallistuu toimintaan, konsultoi ja tiedottaa. Työryhmä kokoontuu vähintään 1xkk ammattilaisen vetämänä.
Tampere	Avoimille! -palvelu	Työhönvalmennus, jossa asiakkailla on selkeä urasuunnitelma, mutta he eivät ole itsenäisesti löytäneet työpaikkaa avoimilta työmarkkinoilta. Palvelu alkaa starttiryhmällä, johon kukin asiakas tuo ansioluettelon. Asiakas myös valitsee vähintään 5 työpaikkaa, joihin hän haluaisi hakea. Palvelu jatkuu yksilöllisenä valmennuksena, johon voidaan yhdistää ELY -keskuksen hankkimaa työssäoppimispainotteista koulutusta. Asiakkaalle annetaan työnhakuun liittyviä materiaaleja muistitikulla. (osittain käytössä Turussa)
Hämeenlinna	välityömarkkinoilla saadun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen toisen asteen koulutuksessa	Opinnollistetaan yhteistyössä joidenkin kaupungin toimintojen välityömarkkinatehtäviä. Kartoitetaan ja kuvataan työtehtävät ja työympäristö. Prosessin tuloksena asiakas voi suorittaa (osa)tutkinnon tai hyväksyttää opiskelussa oppilaitoksen ulkopuolella saatua osaamista. (osittain käytössä Turussa)
Keuruu	osaamistodistus työllisyyden hoidon tukena	Kaupungissa on lähdetty tekemään työtä yhteisen otsikon alla: "Keuruun kaupunki kouluttaa". Opinnollistami-

		nen ja oppimisympäristöjen tunnistamistyötä on lähdetty viemään kaupungin eri hallintokuntiin.
Seinäjoki	yksilö- ja ryhmämuotoinen valmennus tulevaan asiakkaille, joilla haasteita päihteiden käytön suhteen	Aikuisille työttömille työnhakijoille on suunnattu matalakynnyksinen valmentava yksilö- ja ryhmätoimintapalvelu. Vapaaehtoinen, maksuton. On joustava tilanteessa, jossa useita rinnakkaisia palvelutarpeita sekä erilaisia työ- ja toimintakykyyn liittyviä haasteita.
Keuruu	pitkäaikaistyöttömien infotilaisuudet	Kunnan työllisyyspalvelut järjestää yhdessä Keski-Suomen TE-toimiston kanssa infotilaisuuksia pitkäaikaistyöttömille. Infotilaisuuteen osallistuminen on asiakkaalle velvoittavaa. (Turussa käytössä)
Rovaniemi	työ- ja toimintakykyarviointi- sekä eläkeselvittelypalvelut koordinoivan palveluohjauksen keinoin	Koordinoiva palveluohjaus pitää sisällään työ- ja toimintakyvyn arviointi- ja toiminnallisen työkyvyn arviointipalvelut, eläkeselvittelypalvelun ja niihin liittyvät työ- ja toimintakykytutkimukset. Tavoitteena on luoda monialaisen verkoston tapa toimia ja tuottaa yhdessä edellä mainittuja palveluita. (Turussa toteutettu vuosia, nyt vireillä työttömien terveydenhuoltoklinikka)
Helsinki	asiakkaiden ohjaus ura- valmennukseen	Asiakkaat kutsutaan infotilaisuuteen ja suostumuksen antaneet ohjataan suoraan uravalmennukseen. Ura- valmennuksen aikana asiakas voi halutessaan hakeutua talousneuvojan vastaanotolle. (Turussa voi ohjautua infoista useisiin palveluihin.)
Oulu	palveluun ohjautumisen- kehittämistyöryhmästä käytännön työvälineeksi	1. Alkuvaiheen palveluohjaus ja aktivointi, 2. Työelämäosallisuutta ja työmarkkina- valmiuksia edistävä toiminta ja 3. Työllistäminen ja työllistämisen tukeminen Työryhmiin kutsuttiin mukaan prosessien kannalta keskeiset toimijat kaupungin perusorganisaatioista, TE-toimistosta, työvoiman palvelukeskuksesta, Kelasta, koulutusorganisaatioista, työnantajista, välityömarkkina- toimijoista ja muista työllisyyden edistämiseen liittyvistä hankkeista. (Turussa osittain käytössä)
Jyväskylä	sähköinen asiakaskirje työnantajille	Töihin! -palvelu lähettää neljä kertaa vuodessa omille työnantaja-asiakkaille asiakaskirjeen. Kirje toimitetaan niille työnantajille, joiden kanssa on sovittu käytännön yhteistyöstä. Kirjeessä kerrotaan työnantajille tärkeistä ajankohtaisista asioista. Jokaisessa kirjeessä kerrotaan yhden yrittäjän onnistunut työllistämistarina.
Turku	buukkauspalvelu	Työelämäkuntoutuksen ja kuntakokeilun asiakkaille pyritään löytämään kaupungin ura- ja palvelusuunnittelijoiden toimesta työpaikka avoimilta työmarkkinoilta. Tässä apuna on muun muassa ostopalveluna hankittu buukkauspalvelu, jossa ulkoinen toimija on varannut kaupungin virkailijoille yrityskäyntejä. Kaupunki maksaa buukkauksen suorittavalle palveluntuottajalle korvauksen vain yrityskäynteihin johtaneista yhteydenotoista.
Kemi	silpputöiden kartoitus ja työelämäpainotteinen koulutus pyykki- ja vaatehuollon tehtäviin	Kemissä kartoitettiin avustavia työtehtäviä eli ”silpputöitä”. Kartoitetuista pyykki- ja vaatehuollon erilaisista hajanaisista töistä syntyi kahdeksan työpaikkaa, joihin on työvoimakoulutuksella koulutettu työntekijät pitkään työmarkkinoilta poissaolleista asiakkaista.
Varkaus	selvitys sosiaalisen yrityksen perustamiseksi	Varkaudessa on aloitettu välityömarkkinoiden kehittämistyö suurimman paikallisen välityömarkkinatoimijan kanssa. Tavoitteena on sosiaalisen yrityksen perustaminen. ELY-keskus on myöntänyt hankerahoituksen liiketoiminnan kannattavuuden selvittämiseksi (selvi-

		tysmiehen palkkakustannukset).
Mikkeli	yrittäisyhteistyö	Yrittäisyhteistyössä on tärkeää markkinoida, sillä sitä kautta saadaan levitettyä tietoa tarjolla olevista palveluista. Työnantajien henkilökohtainen kontaktointi mahdollistaa yrittäjien rekrytointitarpeiden kartoittamisen ja niihin vastaamisen yksilöllisesti. (Turussa käytössä)
Kokkola	yrittäisyhteistyön kehittäminen	Työnantajakäyntien tavoitteena on tutustua eri toimialoihin ja tuoda esiin ko. alan työllisyystilannetta, organisaation koulutus- ja osaamisvaatimuksia sekä työtehtäviä. Työttömillä työnhakijoilla on mahdollisuus ilmoittautua sopiviksi katsomilleen käynneille. Käynnit ovat avoimia kaikille työnhakijoille. (Turussa oma sovellus)
Savonlinna	alueellinen yritysneuvojen yhteistyö	Alueen yritysneuvojat eri organisaatioista kokoontuvat säännöllisesti yhteistapaamisiin. Tilaisuuksissa tutustutaan toimijoiden erilaisiin toimintamalleihin ja kehitetään yhteistä toimintamallia tiedon välittämiseksi tavoitteena yrittäjien parempi palvelu.
Valkeakoski	moniammatillinen ja kumppanuuksiin perustuva asiakasyhteistyö (työ yhteispalvelukeskuksissa)	Etelä-Pirkanmaan yhteispalvelukeskuksissa kuntien aikuissosiaalityö, velkaneuvonta, työllisyys- ja terveyspalvelut sekä työvoiman palvelukeskus, TE-hallinto ja Kela tekevät tiivistä ja monialaista yhteistyötä. Tämän työn myötä asiakkaat ohjautuvat palvelutarpeiden mukaisesti palveluihin mahdollisimman varhain. Asiakkaiden ohjausajat aktiivitoimenpiteisiin lyhenevät. (Turussa Monitori Skanssissa)
Raahe	kumppanuusmalli	Toimintamalli perustuu asiakaslähtöiseen työskentelytapaan, jossa asiakkaan vahvuudet ja voimavarat tunnistetaan heti. Verkosto luo asiakkaan kanssa yhdessä suunnitelman, jossa vastuualueet jaetaan ja jokainen toimija vastaa omasta tehtävästään nopealla ja innovatiivisella reagoinnilla. Toimintamallin tuloksena alueen asiantuntijaverkosto on laajentunut. (Turussa käytössä)
Espoo	sosiaaliset kriteerit julkisissa hankinnoissa	Soveltuvissa, volyymiltaan suurissa ja työvoimaintensiivisissä hankinnoissa kaupunki on asettanut toimittajille velvoitteen työllistää tietty määrä työttömiä työnhakijoita tai tarjota oppisopimuskoulutuspaikkoja. Kaupungin tavallisten hankintojen lisäksi on tuotteistettu toimialojen avustavia tehtäviä ja kilpailutettu ne sosiaalisin kriteerein.
Kuntaliitto	työllisyyspalvelujen toimintakykykymittarilla tietoa palvelujen vaikuttavuudesta	Työllisyyden kuntakokeilun yhteydessä Suomen Kuntaliitossa käynnistettiin tutkimusprojekti, jonka tavoitteena on laatia numeerinen mittari kunnallisten työllisyyttä edistävien palveluiden vaikuttavuuden arviointiin. Toimintakyvyllä tarkoitetaan mittariprojektissa osallisuutta, terveyttä ja elämänhallintaa. Tavoitteena on tehdä näkyväksi sekä asiakkaiden palvelutarpeiden kirjo, että myös pienemmät onnistumiset näihin tarpeisiin vastattaessa. Väliraportti ilmestynyt. (Turussa käytössä asiakastyössä oma toimintakyky-mittari (VAT/ICF))

Johtopäätökset:

8.Perustetaan työryhmä selvittämään välityömarkkinakenttää yhteistyössä TE-toimiston ja muiden toimijoiden kanssa.

51..Tuotteistetaan toimialojen avustavat tehtävät ja kilpailutetaan ne sosiaalisin kriteerein.

31. Toimialojen silpputöistä kootaan kokopäiväisiä työtehtäviä.

18. Kehitetään ryhmämuotoisia palveluja yhdessä TE-toimiston kanssa.
 22. Asiakasta osallistetaan ja aktivoidaan omatoimiseen tiedonhankintaan ja työnhakuun liittyvän materiaalin ylläpitämiseen.
 23. Asiakas saa materiaalit työnhaun tueksi muistitikulla tai internet-sivuilla

5.13 Työllisyysohjelmat

Suurimmista kaupungeista ainakin Tampereella Oulussa, Lahdessa ja Rovaniemellä on työllisyysohjelma.

Tampereen kaupunkiseudun työllisyydenhoidon kehittämisohjelma 2012 – 2016 jakautuu 4 strategiaan päämäärään;

- Työllisyydenhoitoa kehitetään seudullisena yhteistyönä.
- Jokaisella nuorella on vastuullinen työllisyyttä edistävä palvelu.
- Asiakkaille tuotetaan yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia, jotka johtavat työelämäosallisuuden lisääntymiseen ja sitä kautta työhön.
- Pitkään työttöminä olleille tarjotaan suunnitelmallisia ja oikea-aikaisia palveluita, joilla tuetaan työllistymistä työmarkkinoille ja vastataan työntajien rekrytointitarpeisiin.

Rovaniemellä on työllisyysohjelmassa valmistelussa ollut mukana mm. paikallinen TE- toimisto, ELY- keskus, koulutuskuntayhtymä, monitoimikeskussäätiö ja yrittäjäyhdistys. Työllistymistä edistävät toimenpiteet kohdennetaan asiakkaiden palvelutarpeen pohjalta 3 eri painotusalueelle,

- joita ovat yrityspalvelut ja nopean työllistymisen tukeminen,
- osaamisen kehittämisen kautta työllistymisen tukeminen ja
- työmarkkinoille kuntoutuvien työllistymisen tukeminen. Kullakin painotusalueella on määritelty useita tavoitteita, toimenpiteitä, tavoitetaso sekä valmistelu-/vastuutaho.

Johtopäätökset:

3. Laaditaan työllisyyspalvelukeskuksen toiminnan päästyä käyntiin Rovaniemen mallin mukainen työllisyysohjelma yhdessä sidosryhmien kanssa.

6 Turun työllisyshankkeita

6.1 Turun työllisyyden kuntakokeilu 2011 -2015

Työllistymispalveluyksikön lisäksi ja alaisena toimii kaupungin ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen rahoittama Turun työllisyyden kuntakokeilu vuoden 2015 loppuun asti. Kuntakokeilun tarkoituksena on kehittää ja edistää hallintokuntarajat ylittävää yhteistyötä työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseksi. Hankkeen kohderyhmä on yli 500 päivää työttömyysetuutta saaneet tai 12 kuukautta yhtämittaisesti ilman työhistoriaa olleet, syrjäytymisvaarassa olevat turkulaiset. Hanketta rahoittavat Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen ELY-keskus. Kuntakokeilun tehtävänä on auttaa asiakkaat oikeiden palveluiden piiriin ja edistää heidän työllistymistään. Kuntakokeilu tarjoaa asiakkailleen apua työpaikan löytämiseen, yksilöllistä neuvontaa, työkyvyn ja terveydentilan kartoitusta, apua koulutusasioissa, neuvontaa kuntoutusasioissa.

Turun kokeilu on vaikuttanut valtakunnallisesti siihen, että 2014 toukokuusta lähtien on työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla ollut nähtävissä erillisellä merkinnällä ne työttömät asiakkaat, jotka ovat ko. kuukauden aikana tulleet listalle ensimmäistä kertaa (eli 500 työmarkkinatuen maksupäivää työttömyysperusteisesti on täytynyt). Valumatietoa voidaan käyttää hyväksi siten, että listalle tuoreeltaan valuneille henkilöille voitaisiin kohdentaa heti työllistäviä toimenpiteitä.

Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmäpalveluiden kilpailutus on Turussa pilottipalvelua eli ennakkotapauksia palvelun hankinnasta ei kaupungilla ole. Kuntakokeilu tarjoaa palvelun ensisijaisesti kunnan sosiaalityön hyödynnettäväksi, sosiaalityön kuntakokeilukriteerit täyttävien asiakkaiden palveluun ohjaamiseksi.

Lähtökohtana palveluun ohjaukselle on ohjaavan tahon ja asiakkaan näkemys siitä, ettei asiakkaalla ole edellytyksiä suoraan työllistymistä edistäviin palveluihin. Pilotissa palvelua pyritään kehittämään tilaajan (kaupunki), ohjaavien viranomaisten, palveluntuottajien ja etenkin asiakkaiden näkökulmat ja ehdotukset ja tarpeet huomioiden.

Kuntakokeilu TE-toimiston sijaan kontaktoi suoraan Kela-lista –asiakkaita, mikä vähentää byrokratiaa ja nopeuttaa asiakkaiden palveluihin ohjautumista.

Johtopäätökset:

17.Kuntakokeilun mallia hyödynnetään asiakassegmentoinnissa.

46.Rakennetaan yhteinen yritysrekisteri työllisyys- ja yrityspalvelukeskukseen, sekä mahdollisuuksien mukaan TE-hallinnolle ja oppilaitoksille, johon kirjataan tehty yritysysteistyö ja saatu tieto avoimista työpaikoista.

14.Kuntakokeilun mallia hyödynnetään monialaisen yhteispalvelupisteen perustamisessa työllisyyspalvelukeskuksen, hyvinvointitoimialan sosiaalityön ja perusterveydenhuollon sekä TE-toimiston ja Kelan kanssa.

6.2 Triangeli-projekti 2011 - 2014

Triangeli on 12/2011 alkanut hyvinvointitoimialan hallinnoima työllisyysprojekti, joka päättyy 2014 lopussa. Asiakaskohderyhmä on työikäiset, työkykyiset ja suomenkielen perustaitoiset maahanmuuttajataustaiset työnhakijat ja työttömyysuhan alaiset. Tavoitteena on löytää asiakkaille työ avoimilta työmarkkinoilta. Asiakkaaksi tullaan ilman lähetettä ja se on vapaaehtoista. Palvelu on helposti saavutettavaa ja asiakaskeskeistä.

Hankkeen keinot ovat seuraavat: Henkilökohtainen ohjaus työnhakuun ja urasuunnitteluun, asiakkaan valmentaminen työhaastatteluun ja työelämään, koulutusvaihtoehtojen esittely ja niihin ohjaaminen, apu yrityskontaktien luomisessa, kielituki eli suomen kielen opetus työpaikalla omakielisen ohjaajan toimesta ja nimetty työntekijä, joka ohjaa ja neuvoa työpaikalla sekä työelämän lupakorttien (työturvallisuus-, tulityö-, tietokoneen @-, järjestyksenvalvoja-, hygieniapassi- ja EA 1-kurssit) hankinta. Oleellista on, että yrityskoordinaattori tuntee asiakkaansa ja pystyy markkinoimaan asiakkaan osaamista ja persoonaa työnantajille.

Hankkeesta tehdyssä ulkoisessa arviossa todetaan mm. seuraavasti:

- Kehittämishankkeiden ja ns. normaalitoiminnan välillä on usein ”muuri” ja hankkeen hyvistä tuloksista huolimatta toiminnan juurruttaminen normaalitoimintaan haasteellista. Normaalitoimintaan verrattuna hanke-

työssä on kohtuulliset resurssit per asiakas, enemmän itsenäisyyttä, aikaa ja vapautta, yksilöllinen, henkilökohtainen ja kehittävä työote mahdollista, vapaus kehittää, kokeilla, soveltaa, oikeus myös epäonnistua, urakkatyö, jossa määritelty tavoitteet, resurssit, aika ja seuranta. Asiakas on keskiössä.

- Hyvän työn paradoksit: Palvelun oltava hyvää, mutta ei saa ylipalvelua. Suuria asiakasvirtoja läpikäyvien toimintojen ja asiakkaan kohtaamisen laadun välillä on säilyttävä tasapaino.
- Hankkeen lukuisat hyvät ja lupaavat käytännöt on kuvattu.
- Ostopalveluiden kilpailuttamisen huolellinen suunnittelu ja toteuttaminen tärkeää: miten vaatia parasta saatavissa olevaa palvelua eikä tyytyä tuttuihin ja turvallisiin palveluntuottajiin.
- Avainpointteja jatkoon: Suunnittelusta nopeampaan toteutukseen, suunnittelukulttuurista kokeilukulttuuriin, varman päälle pelaamisesta toiminnalliseen riskinottoon, työhallinnon yleisestä normityökalupakista 2010-luvun uuteen työkalupakkiin, epäonnistumisten pelosta epäonnistumisten käyttämiseen tuloksena, jäykistä järjestelmistä käytännön työkaluihin, kyky jatkuvaan uudistumiseen ja muutosherkkyyteen.

Hankkeen hyviä ja lupaavia käytäntöjä ovat seuraavat:

- Yrityskoordinaattorin toimenkuva ja prosessi
- Matalan kynnyksen malli ja yhden luukun periaate
- Kielituki (omakielinen tuki ja oppiminen työpaikalla)
- Lyhytkurssien toimintamalli (asiakkaan sitouttaminen, infotilaisuudet)
- Infopakettien luominen ja palvelukuvaus toimintamallista asiakkaalle
- ”Yllätyshyökkäykset työpaikoille” (henkilökohtaiset paikan päällä käynnit)
- Työssähakemisen tuki (esim. TOP 10-listojen laatiminen)
- Henkilökohtaistaminen (asiakkuuspolun yksilöllinen räätälöinti) ja mentoroiminta
- ”Varissuo-malli” (palvelut viety lähelle asiakkaita)
- Kustannus-hyötyanalyysin tekeminen toiminnan taloudellisesta kannattavuudesta.

Johtopäätökset:

44.Selvitetään miten Triangeli-tyyppistä yrityskoordinaattoritoimintaa voisi jatkaa työllisyyspalvelukeskuksessa.

41..Informoidaan asiakasta tarvittavista työelämän lupakorteista.

40.Selvitetään mahdollisuus järjestää kaupungin Kela-maksuosuudella olevien maahanmuuttajien mentorointia työpaikalla työllistymisen tukena.

6.3 Fortuna-projekti 2000 - 2006

Itä-Turussa 2000 – 2006 toteutetun Fortuna-projektin kohderyhmänä olivat työttömät ja työttömyysuhan alaiset henkilöt. Urasuunnittelussa työnhaun esteitä poistettiin ja työmarkkinoille soveltuvat asiakkaat siirrettiin Tempo-projektiin. Osan kanssa aloitettiin eläkeselvittelyprosessi. Ostopalveluna hankittiin kursseja asiakkaille. Hankkeen kokemusten pohjalta voidaan todeta seuraavaa:

- Useimmilla asiakkailla oli useita työnhaun esteitä: Fyysisiä tai psyykkisiä ongelmia, vähäinen koulutus, maahanmuuttajilla heikko suomen kielen taito. Muita esteitä olivat mm päihteet, asunto-ongelmat, lasten päivähoito-ongelmat, perhetilanne tai se, että työnteko oli sen hetkessä elämäntilanteessa taloudellisesti kannattamatonta. Asiakastapaamisiin varattiin normaalia viranomaisaikaa enemmän aikaa. Vasta luottamuksellisten suhteiden synnyttyä asiakkaan taustoista saattoi paljastua sellaisia olennaisia työllistymisen esteitä joita asiakas ei pikaisessa tapaamisessa olisi tuonut esille.
- Asiakkaan kanssa pyrittiin luomaan suunnitelma, johon asiakas oli motivoitunut ja jota hän piti realistisena. Tavoitteet pilkottiin osatavoitteiksi.
- Työkyvynarviointiprosessissa oleellista oli, että asiakkaan tilannetta koordinoitiin koko prosessin ajan, luotiin tarvittava verkosto sekä pidettiin kaiken aikaa huolta, että asiakkaan prosessi oli käynnissä. Urasuunnittelijalla ja terveydenhoitajalla käynnin jälkeen asiakas sai 2-tuntisen vastaanottoajan omalääkäriltä terveyskeskuksessa. Tarvittaessa terveyskeskuslääkäri ohjasi asiakkaan lisätutkimuksiin erikoislääkäreille.
- Hyödyllisimmiksi kursseiksi osoittautui työelämässä vaadittavia taitoja lisäävät kurssit (ATK, hygieniapassi selkokielellä, suomen kieli). Oleellista oli, että useimmat kurssit suoritettiin projektin tiloissa virka-aikana, jolloin projektin työntekijöiden oli mahdollista seurata kurssilaisia kurssin aikana ja arvioida henkilön elämänhallintaa ja kurssille osallistumista.
- Urasuunnitteluprosessista laadittiin asiakasprosessin kuvaus, jonka tarkoituksena oli tehostaa ja jämäköittää asiakastyötä sekä pitää tavoitteet mielessä. Viimesijaisena tavoitteena oli mahdollisimman monen asiakkaan sijoittuminen työhön, opiskelemaan tai eläkkeelle.

Johtopäätökset:

29.Selvitetään kokemukset alkamassa olevasta työttömien terveydenhuoltoklinikan toiminnasta.

6.4 Tempo II -projekti 2005 – 2007

Fortunan yhteydessä v. 2005 – 2007 toteutetun Tempo II-projektin yrityskoordinaattorit etsivät työttömille tai työttömyysuhan alaisille asiakkaille työpaikkoja avoimilta työmarkkinoilta. Hankkeen kokemusten pohjalta voidaan todeta seuraavaa:

- Avun saaminen työttömyyden uhatessa tai alettua työllistyminen nopeasti on tärkeää. Työnantajien näkökulmasta pitkään työttömänä ollut henkilö ei ole useinkaan niin haluttu työhakija kuin työpaikan vaihtaja tai vain lyhytaikaisesti työttömänä ollut henkilö.
- Yrityskoordinaattori motivoi asiakasta ja sai hänet toimimaan aktiivisesti piilotyöpaikkojen löytämiseksi ja ottamaan suoria kontakteja potentiaaliin työnantajiin, negatiivisia työnhakukokemuksia purettiin yhdessä asiakkaan kanssa, jotteivät ne saaneet ylivaltaa. Yrityskoordinaattorin täytyi

tuntea asiakkaansa vahvuudet ja mahdolliset kehittämisalueet voidakseen aidosti suositella häntä työnantajalle.

- Pitkään työttömänä olleen on usein vaikea arvioida osaamistaan itse. Harjoittelujaksot antoivat hyvän kuvan osaamisesta ja pohjaa jatkosuunnitelmille.
- Yrityskoordinaattorin tuli tuntea työmarkkinat ja vetovoimaiset alat. Hän jalkautui yrityksiin, esitteli sopivia työnhakijoita sekä tiedotti työllistämismahdollisuuksista. Toimintamallista hyötyivät etenkin pk-yritykset, jotka arvostivat hankkeen antamaa apua työvoiman rekrytoinnissa ja työllistämiseen liittyvien paperiasioiden hoidossa. Vrt. joissakin organisaatioissa työnantajayhteyksiä hankitaan ostopalveluna, jolloin asiakkaan tunteminen jää työnetsijälle pintapuolisemmaksi, joissakin taas asiakasta ohjaa organisaation sisällä työskentelevä työohjaaja, joka tuntee oman organisaationsa ja ammattialansa, mutta ei ohjaa asiakasta avoimille työmarkkinoille.

Johtopäätökset:

15. Pyritään huolehtimaan yhdessä TE-toimiston kanssa asiakkaan nopeasta sijoittumisesta toimenpiteisiin ja katkaisemaan työttömyyden pitkittyminen.

19. Osaamisen tai työkyvyn arviointia tarvitsevat asiakkaat työllistetään aluksi kaupungin palvelukseen tai välityömarkkinoille ennen sijoittamista yksityissektorille, jotta voidaan arvioida asiakkaan työkykyä ja osaamista.

47. Vahvistetaan työllisyyspalvelukeskuksen henkilökunnan elinkeinoelämän tuntemusta.

6.5 Sivistystoimialan hankkeita

Sivistystoimialan työllisyyteen liittyvien hankkeiden pääpaino on joko koulutuksenaikaisessa oppimisen tuessa ja keskeytysten ehkäisyssä tai eri koulutustasojen välisissä nivelvaiheissa (peruskoulusta toiselle asteelle tai toiselta asteelta jatko-opintoihin tai töihin) sekä valmistumisen jälkeisen työllistymisen parantamisessa. Nämä eivät suoraan kohdistu pitkäaikaistyöttömiin, vaan ovat ennaltaehkäiseviä edistäessään toisen asteen läpäisyä ja vähentäessään keskeyttämisä. Oppisopimuksessa on lisäksi otettu käyttöön monityönantajamalli, jossa tutkinnon eri osat voidaan suorittaa eri työnantajan palveluksessa.

Oppisopimuksen osalta on käytössä malli, jossa peruskoulun jälkeen siirrytään suorittamaan tutkinto normaalin opetuksen sijaan oppisopimuksella, mikä vapauttaa normaaliopetuksessa paikkoja ja lisää opiskelun vaihtoehtoisuutta. Selvityksessä on 2+1 malli, jossa viimeinen vuosi suoritetaan oppisopimuksella.

Työelämävalmennus mallissa on tuettu tukihenkilön avulla niitä, joilla on vaikeuksia yksin lähteä työssäoppimiseen tai työhön. Työelämävalmentaja voi lisäksi hakea ”piilossa” olevia työtehtäviä työpaikoilla tai selvittää tietyn työtehtävän sisältöä ja vaatimuksia tarkemmin. Erityisnuorten osalta avustetaan työnantajaa mahdollisesti palkkatuen tai muiden tukien hakemisessa, ja osatyökykyisen työnkuvan räätälöinnissä eli työnmuotoilussa. Näillä työnantajaa tukevilla toimilla on mahdollista madaltaa rekrytointikynnystä osatyökykyisten osalta.

Aiemmin opintonsa keskeyttäneiden tutkinnon saattamista loppuun on tuettu tekemällä suunnitelmia yhdessä työpaikan ja oppilaitoksen kanssa. Työpa-jayhteistyömallissa taas osa opinnoista suoritetaan työpajoilla. Malli on otettu käyttöön 2010 MAST-hankkeen aikana koko maakunnassa ja sitä on

edelleen kehitetty sen jälkeen normaalitoimintana sekä erityisesti Valmis-hankkeessa.

Lisäksi Vasite-hankkeessa on syksyllä tuotettu työnhaun oppimateriaali opettajille ja ohjaajille koko toiselle asteelle. Tätä ennaltaehkäisevää materiaalia voidaan hyödyntää pitkäaikaistyöttömyyden torjumisessa nuorten ohjauksessa.

Johtopäätökset:

32.Kehitetään edelleen oppisopimuskoulutusta nuorten vaihtoehtoiseksi opintoväyläksi.

33.Kehitetään edelleen vaihtoehtoisia opintomalleja keskeyttämisvaarassa oleville ammatillisen koulutuksen opiskelijoille.

24.Otetaan Vasite-hankkeen materiaali käyttöön esimerkiksi Ohjaamo-hankkeen nuorten palvelupisteessä.

7 Liitteet

Liite 1: Valmistelutyöryhmä

Kaupunginhallitus päätti 16.6.2014 § 268, että työllisyystoiminnan konserni-tasoinen ohjaus, koordinointi, kehittäminen ja seuranta keskitetään konsernihallinnon kaupunkikehitysryhmää; kaupungin operatiivista työllistämistoimintaa varten perustetaan työllisyyspalvelukeskus; operatiivinen työllistämistoiminta siirretään perustettavaan työllisyyspalvelukeskukseen ja työllisyyspalvelukeskuksen perustamista varten kaupunginjohtaja asettaa erillisen projektin.

Valmistelutyöryhmän jäsenet ovat:

- johtaja Pekka Sundman, konsernihallinto, puheenjohtaja
- palvelujohtaja Mika Helva, konsernihallinto, esittelijä ja sihteeri
- kuntoutussuunnittelija Inkeri Huuhka, työelämäkuntoutus, hyvinvointitoimiala
- palvelusuhdepäällikkö Seppo Hänninen, konsernihallinto, henkilöstökeskus
- tulosaluejohtaja Jukka Juvonen, kuntoutumispalvelut, hyvinvointitoimiala
- toimialajohtaja Riitta Liuksa, hyvinvointitoimiala
- controller Sanna Lounaja, konsernihallintotalous- ja strategiaryhmä
- toimistopäällikkö Jaana Malen, työelämäkuntoutus, hyvinvointitoimiala
- toimialajohtaja Minna Sartes, vapaa-aikatoimiala
- urasuunnittelija Minna Koivumäki, työelämäkuntoutus, hyvinvointitoimiala

Valmistelutyöryhmän kokouksiin osallistuivat kutsuttuina lisäksi:

- urasuunnittelija Hanna Hyytiä, KOHO, työelämäkuntoutus, hyvinvointitoimiala
- konsultti Mikko Kesä, Innolink Research
- toiminnanjohtaja Taina Laaksonen, vapaa-aikatoimiala
- nuorisotoimenjohtaja Anniina Lehtiö-Vainio, vapaa-aikatoimiala
- puheenjohtaja Joe Majanen, TST ry
- erityisasiantuntija Elina Mäntylä, konsernihallinto
- erityisasiantuntija Jussi Rantalainen, työelämäkuntoutus, hyvinvointitoimiala
- talousarviopäällikkö Heikki Silpola, konsernihallinto

Liite 2: Keskeisiä käsitteitä

Aktivointiehto

Yli 25-vuotiaiden kohdalla ns. aktivointiehto täyttyy, kun työtön on nauttinut työttömyysturvaa yli 500 päivää tai jos henkilö ei ole oikeutettu työttömyysturvaan ja hän on saanut työttömyyden johdosta toimeentulotukea yli 12 kuukautta, tulee hänelle laatia erityinen aktivointisuunnitelma. Nuorilla alle 25-vuotiailla tämä aktivointiehto täyttyy aikaisemmin: kuuden kuukauden työmarkkinatukijakson tai neljän kuukauden työttömyyden johdosta myönnetyn toimeentulotuen jälkeen (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 3 §).

Huom! Katso www.finlex.fi >> hallituksen esitykset >> hakusanaksi "HE 183/2014"

Aktiivitoimenpiteissä oleva henkilö on pois työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta aktiivitoimenpiteen aikana, sisältäen sekä kunnan että valtion palvelut.

Aktivointisuunnitelma

on pitkään työttömänä olleelle henkilölle laadittava suunnitelma, jonka tavoitteena on parantaa henkilön työllistymisedellytyksiä ja elämänhallintaa.

Edelleensijoittaminen

Kunta, työpaja, yhdistys tai sosiaalinen yritys voi edelleensijoittaa palkkatuella palkkaamansa pitkäaikaistyöttömän tai vaikeasti työllistyvän työhön yritykseen, yhdistykseen, säätiöön tai yksityiselle henkilölle. Henkilö pysyy koko ajan työsuhteessa edelleensijoittavaan tahoon, joka myös huolehtii yonantajavelvoitteista. Henkilön uudella sijoituspaikalla on vain työnjohdollinen vastuu.

Kela-lista

eli työmarkkinatuen kuntaosuuksista sisältää vaikeasti työllistyviä, yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneita.

Huom! Katso www.finlex.fi >> hallituksen esitykset >> hakusanaksi "HE 183/2014"

Kuntakokeilu

Hallitusohjelmaan sisältyvän kuntakokeilun tarkoituksena on löytää uusia paikalliseen kumppanuuteen perustuvia työmarkkinoille integroinnin malleja rakennetyöttömyyden alentamiseksi. Kokeilu toteutetaan ajalla 1.9.2012 - 31.12.2015. Kokeilukunnissa työllistymistä edistävät palvelut toteutetaan moniammatillisena sektorirajat ylittävänä yhteistyönä.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on

- ehkäistä työttömyyden aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia asiakkaan toimintakykyyn
- vahvistaa asiakkaan elämän- ja arjenhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä
- ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuutta työtoimintaan ja muihin palveluihin.

Nuorisotakuu tarkoittaa sitä, että • jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vasta valmistuneelle tarjotaan työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta.

Nuorisotyöttömyys

tarkoittaa alle 25-vuotiaiden työttömyyttä.

Opinnollistaminen työpajaympäristössä tapahtuvaa osaamisen kerryttämistä nuorelle. Työpajan työ esim. Fendarin puupajalla tehtävät työtehtävät ovat "avattu" ja tehty ns. vertailu ammatillisen koulutuksen puupuolen opetussuunnitelmaan. Aina kun nuori on tehnyt jonkin kokonaisuuden osaamisalueesta, se merkitään nuoren osaamistodistukseen. Näin nuorella (ei kaikilla) on suorituksia, jotka hän voi todennetusti osoittaa osaamistodistuksella oppilaitoksella, joka tunnistaa ja tunnustaa jo kerätyn osaamisen. Näin nuori hyötyy osaamisestaan ja esim. työpajajaksosta ihan konkreettisesti. Vaikka nuori ei nyt menisi opiskelemaan sitä puupuolta, voidaan osaamiset ja osaamistodistuksen merkinnät huomioida esim. vapaasti valittavista aineista

Palkkatukityöllistäminen

Työnantaja voi saada palkkatukea, kun palkkaa työttömän työnhakijan, jonka työllistymistä vaikeuttaa esimerkiksi pitkä työttömyys, ammattitaidon puute, vamma tai sairaus. Palkkatuki on aina harkinnanvarainen, ja se perustuu työttömän työnhakijan tarpeisiin. TE-toimisto arvioi, kuinka hyvin palkkatuettu työ parantaa työttömän työllistymistä, ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa. TE-toimisto päättää myös tuen suuruuden ja ajanjakson tapauskohtaisesti.

Huom! Katso www.finlex.fi >> hallituksen esitykset >> hakusanaksi "HE 183/2014"

Passiivituen saaja. Tarkoitetaan työtöntä työnhakijaa

Pitkäaikaistyöttömyys

tarkoittaa työttömyyttä, joka on kestänyt yhtäjaksoisena 12 kk tai pidemmän ajan.

Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto ja sen myöntää kunta. Tuki on tarveharkintaista, ja sitä myönnetään yleensä kuukaudeksi kerrallaan. Tuki lasketaan asiakkaan välttämättömien menojen mukaan.

TYP eli Työvoiman palvelukeskus. Työvoiman palvelukeskuksiin on koottu vaikeimmin työllistyvien palvelut. Palvelukeskukset ovat TE-toimistojen, kuntien ja Kelan yhteisiä palvelupisteitä. Turun työvoiman palvelukeskus on Turun kaupungin, TE-toimiston ja Kelan yhteinen palvelu turkulaisille työnhakijoille.

Työkeskus on osa Turun kaupungin kuntouttavaa työtoimintaa. Työkeskus tarjoaa kuudelta eri toimialalta työpalveluja yrityksille ja yksityisille. Toimialat ovat kokoonpano, kunnossapito, metalli, palvelutoiminnot, puutyöt ja tekstiilityöt.

Työmarkkinatuki on taloudellinen tuki, jolla tuetaan työttömän työnhakijan sijoittumista työmarkkinoille. Se on tarkoitettu työttömälle, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut viime aikoina, töissä (= ei täytä työssäoloehto), työttömälle, joka ei voi enää saada perus- tai ansiopäivärahaa 500 päivän enimmäisajan täytyttyä. Niille ansiopäivärahan saajille, joiden työhistoria on alle 3 vuoden mittainen, viimeiset 100 päivää ansiopäivärahaa maksetaan peruspäivärahan suuruisena. Työmarkkinatuki on tarveharkintainen eli tuen suuruuteen vaikuttavat omien tulojen lisäksi vanhempien tulot, jos asuu heidän kanssaan samassa taloudessa. Työmarkkinatuen kestoa ei ole rajoitettu.

Huom! Katso www.finlex.fi >> hallituksen esitykset >> hakusanaksi "HE 183/2014"

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Valtio ja kunnat rahoittavat kumpikin puoliksi 500 päivän jälkeen maksettavan työmarkkinatuen ja siihen liittyvän lapsikorotuksen, jollei työtön henkilö osallistu työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Kunnan maksuosuutta (50 %) sanotaan työmarkkinatuen kuntaosuudeksi.

Huom! Mikäli uusi laki tulee voimaan, vuoden 2015 alussa muuttuu kunnan maksuosuus siten että kunta maksaa 50 % 300 päivän jälkeen ja 70 % 1 000 päivän jälkeen. Katso www.finlex.fi >> hallituksen esitykset >> hakusanaksi "HE 183/2014"

Työvoiman palvelukeskus (TYP) Työvoiman palvelukeskuksen eli TYPin tehtävänä on työllistää vaikeasti työllistyviä. Työvoiman palvelukeskuksessa eli TYPissä työhallinnon, sosiaalityön, terveydenhuollon ja Kelan asiantuntijat palvelevat työnhakijoita, joiden työttömyys on pitkittynyt. Tarkoituksena on parantaa asiakkaan elämäntilannetta ja lisätä hänen voimavarojaan yksilöllisellä, moniammatillisella ja kokonaisvaltaisella työskentelyllä.

Vaikeasti työllistettävä, (TE-hallinnon määritelmän mukaisesti) TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Kyseiseen määritelmään kuuluu neljä ryhmää:

1. pitkäaikaistyöttömät: Pitkäaikaistyöttömiin kuuluvat vähintään yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt.
2. rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (toistuvaistyöttömät): Rinnasteisiin pitkäaikaistyöttömiin eli toistuvaistyöttömiin lasketaan työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana.
3. toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Toimenpiteiltä työttömäksi jääneisiin lasketaan toimenpiteen päättäneet, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi.
4. toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Vastaavasti toimenpiteiltä toimenpiteille sijoittuneisiin lasketaan henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja he ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Vaikeasti työllistävä (kunnan käyttämä määritelmä)

Vaikeasti työllistyvällä tarkoitetaan työtöntä työnhakijaa, joka on saanut passiivista työmarkkinatukea vähintään 500 päivää ja josta kunta maksaa Kelalle puolet työttömyydestä aiheutuneista kustannuksista.

Vajaakuntoinen (Laki julkisesta työvoiman palvelusta 30.12.2002/1295). Asiakas, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun vamman, sairauden tai vajaavuuden takia.

Välityömarkkinat

Työ- ja elinkeinoministeriön määritelmän mukaan

- Välityömarkkinoilla tarjotaan työskentelymahdollisuuksia sekä työhön sijoittumista edistäviä ja työssä selviytymistä tukevia palveluja
- Tarkoitettu henkilöille, joilla on eri syistä vaikeuksia sijoittua työhön avoimille työmarkkinoille (= työmarkkinat, joilla palkkauskustannuksiin ei käytetä yhteiskunnan taloudellista tukea)
- Välityömarkkinat jakaantuvat aktiivisen työvoimapolitiikan ja aktiivisen sosiaalipolitiikan palveluihin: Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluita ovat työmarkkinatoimenpiteet (työharjoittelu ja työelämävalmennus) ja palkkatuetty työ, joiden tavoitteena on parantaa ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa ja näin edistää pääsyä avoimille työmarkkinoille.

Aktiivisen sosiaalipolitiikan palveluiden (esimerkiksi kuntouttava työtoiminta ja sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta) tavoitteena on ylläpitää henkilöiden toimintakykyä ja parantaa elämänhallintaa ja näin luoda edellytyksiä siirtymiselle välityömarkkinoille tai suoraan avoimille työmarkkinoille

Siirtymätyömarkkinat sijoittuvat tässä ajattelussa työministeriön organisatoriselle vastuulle kohderyhmään aktiivit työttömät ja toimintaresurssinaan työvoimapolitiikan aktiivikeinot. **Välittävät työmarkkinat** sijoittuvat sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle kohderyhmänä vaikeasti työllistyvät ja keinona laajasti erilaiset sosiaali- ja terveyspolitiikan keinot. (ks. Suikkanen 2008, 13-15.)

Opinnollistaminen työpajaympäristössä tapahtuvaa osaamisen kerryttämistä nuorelle. Työpajan työ esim. Fendarin puupajalla tehtävät työtehtävät ovat ”avattu” ja tehty ns. vertailu ammatillisen koulutuksen puupuolen opetussuunnitelmaan. Aina kun nuori on tehnyt jonkin kokonaisuuden osaamisalueesta, se merkitään nuoren osaamistodistukseen. Näin nuorella (ei kaikilla) on suorituksia, jotka hän voi todennetusti osoittaa osaamistodistuksella oppilaitoksella, joka tunnistaa ja tunnustaa jo kerätyn osaamisen. Näin nuori hyötyy osaamisestaan ja esim. työpajajaksosta ihan konkreettisesti. Vaikka nuori ei nyt menisi opiskelemaan sitä puupuolta, voidaan osaamiset ja osaamistodistuksen merkinnät huomioida esim. vapaasti valittavista aineista.

Palkkatuki muodostuu kahdesta osasta, perustuesta ja lisäosasta. Lisäosan suuruus vaihtelee tapauksittain työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan. Lisäosan suuruus on enintään 60 % perustuen määrästä, joissakin tapauksissa enintään 90 % perustuen määrästä. Tuen määrään vaikuttavat työnhakiaan ja työnantajaan liittyvät seikat.

Liite 3: Lakiesitys työllistämistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

Kuntien lakisääteiset tehtävät työllisyyden hoidossa tulevat muuttumaan vuoden 2015 alussa. Kuntien vastuu pitkäaikaistyöttömien aktivoinnissa korostuu.

Hallitus sopi budjettiriihessään 29.8.2013 rakennepoliittisesta ohjelmasta talouden kasvuedellytysten vahvistamiseksi ja kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi. Tavoitteena on saada työllisyys, talouskasvu ja julkisten palvelujen tuottavuus nousuun. Ohjelmassa todetaan, että ”Kuntien roolia ja vastuuta pitkäaikaistyöttömyyden aktiivisessa hoidossa korostetaan, kun aiemmin päätetyn mukaisesti osa yli 300 päivää työmarkkinatuella olleiden pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen rahoitusvastuusta siirretään kunnille 1.1.2015.”

Hallitus hyväksyi kokouksessaan 9.10.2014 **esityksen eduskunnalle laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta** sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 183/2014). Eesityksen pääasiallinen sisältö on seuraava:

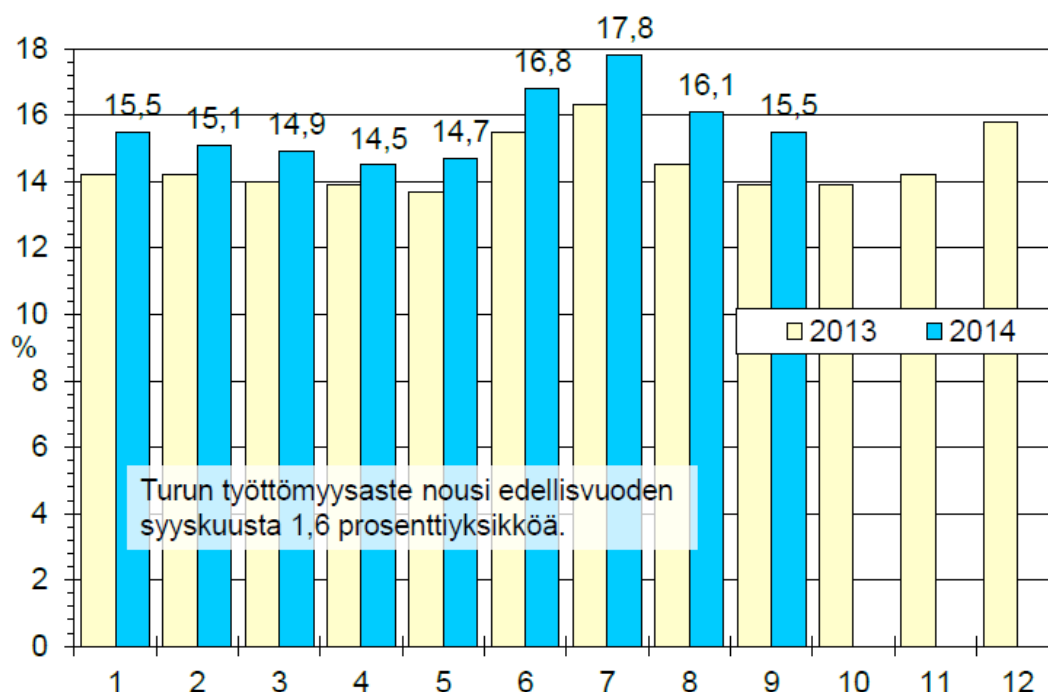
- TE-toimisto, kunta ja Kela yhdessä arvioisivat monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelisivat monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaisivat yhdessä työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta.
- Yhteispalvelun tavoitteena olisi edistää työllistymistä tarjoamalla palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja.
- Monialaisen yhteispalvelun tarjoamiseksi mukana olevilla tahoilla olisi vähintään yksi yhteinen toimipiste jokaisen TE-toimiston alueella.
- TE-toimisto, kunta ja Kela arvioisivat työttömän yhteispalvelun tarpeen, kun työtön olisi saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivältä tai hän olisi ollut yhdenjaksoisesti työtön vähintään tietyn ajan (alle 25-vuotiaat 6 kk, 25 v. täyttäneet 12 kk).
- Monialainen yhteispalvelu alkaisi intensiivisellä enintään kolmen kuukauden kartoitusjaksolla, jonka aikana työttömän palveluntarve arvioitaisiin ja hänen kanssaan laadittaisiin monialainen työllistymissuunnitelma.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi mm **työttömyysturvalakia** siten, että kunnat maksaisivat työttömyysaikaisesta työmarkkinatuesta puolet niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää, ja 70 % niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 1000 päivää.”

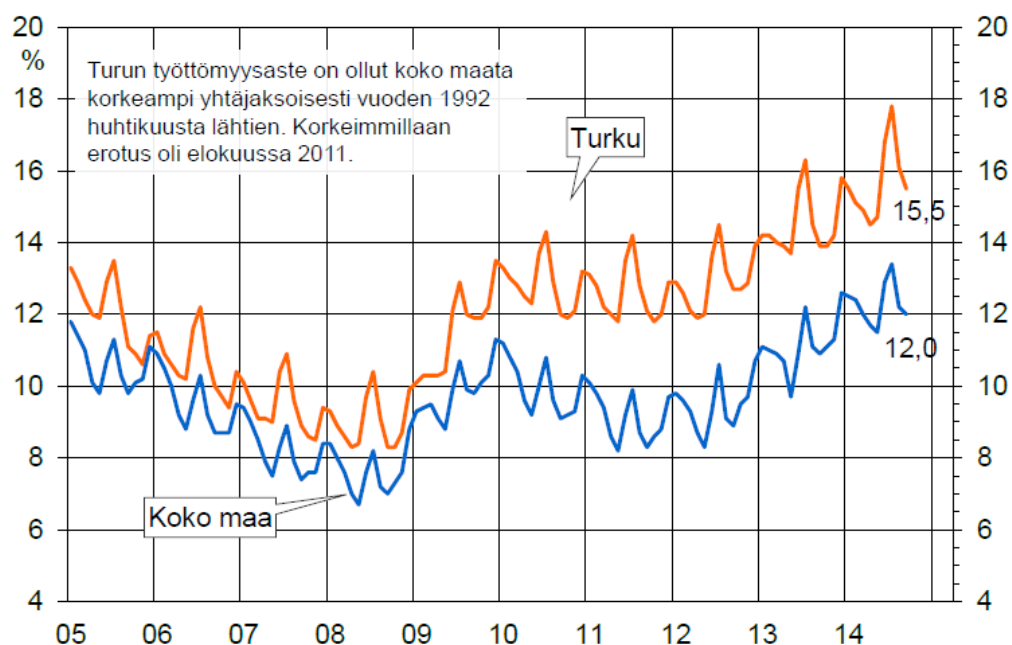
Liite 4: Turun työttömyyteen liittyviä tilastoja

- Turussa oli työttömiä työnhakijoita 13 970, lisäys edellisvuodesta 1 538.
- Työttömyysaste oli 15,5; lisäys edellisvuodesta 1,6 %-yksikköä.
- Pitkäaikaistyöttömien määrä oli; lisäys edellisvuodesta 533.
- Nuorisotyöttömiä (alle 25 v.) oli 1 867; lisäys edellisvuodesta 206.
- Turun työttömyysasteen erotus sen ympäryskuntien muodostaman alueen yhteiseen työttömyysasteeseen verrattuna oli vertailukeskuskuntien suurin. (kuva liitteenä)
- Avoimien työpaikkojen määrä oli Turun TE-toimistossa elokuussa 996, lisäys edellisvuodesta 95 kpl.
- Työhallinnon palveluissa oli Turussa elokuussa 4 984 henkilöä, lisäys edellisvuodesta 727.

Kuva 2: Turun työttömyysaste kuukausittain 2013 - 2014

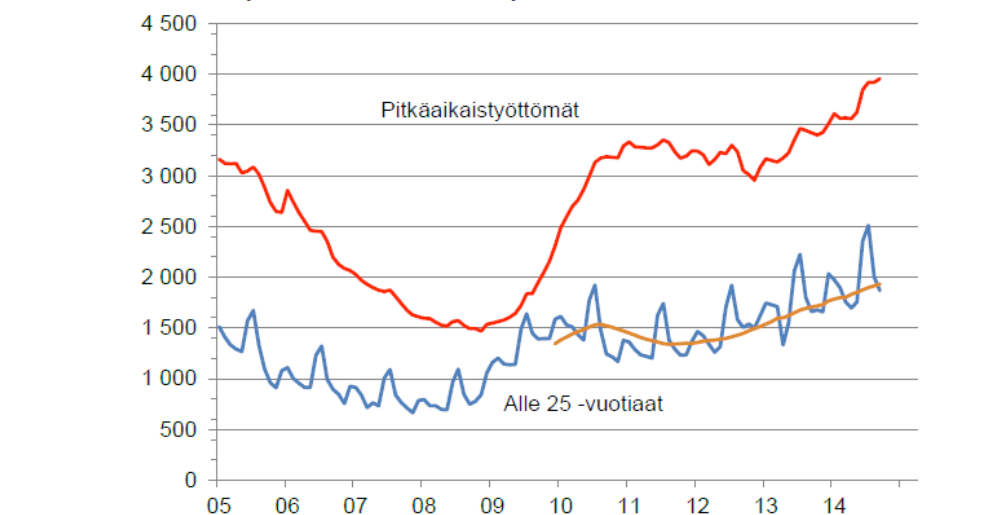
Kuva 3: Työttömyysaste koko maassa ja Turussa kuukausittain 1/2005-9/2014

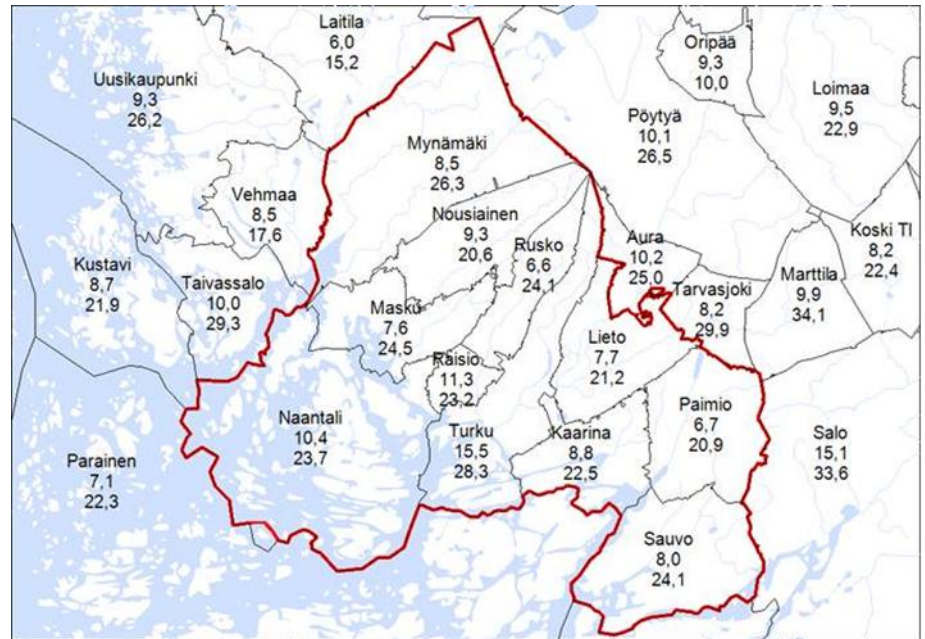
Kuva 4: Pitkäaikaais- ja nuorisotyöttömät Turussa 1/2005-9/2014

Turun pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi nousuun vuoden 2013 alusta. Muissa suurissa kaupungeissa kehitys on ollut samansuuntainen.

Kaavioon on oranssilla viivalla lisätty kausivaihtelua vaimentava liukuva vuosikeskiarvo kuvaamaan nuorisotyöttömien määrän kehityksen suuntaa 2010-2014.

Kuva 5: Työttömyysaste ja pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä Turun seutukunnan ja ympäristön kunnissa syyskuussa 2014

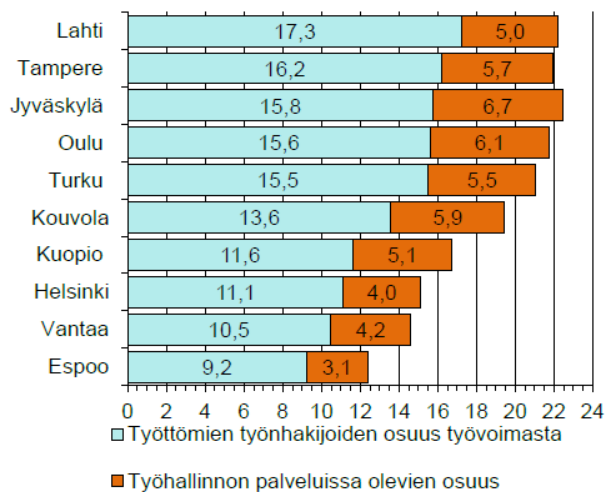
Kuva 6: Turun kuntaselvitysalue syyskuu 2014

Kunta	Työttömät	Työvoima	Työttömyysaste
Aura	204	2 002	10,2
Kaarina	1 358	15 390	8,8
Kustavi	32	369	8,7
Lieto	652	8 438	7,7
Masku	376	4 916	7,6
Mynämäki	323	3 778	8,5
Naantali	947	9 115	10,4
Nousiainen	228	2 448	9,3
Paimio	349	5 175	6,7
Pöytyä	400	3 955	10,1
Raisio	1 358	12 013	11,3
Rusko	199	2 999	6,6
Sauvo	112	1 394	8,0
Taivassalo	75	752	10,0
Tarvasjoki	77	937	8,2
Turku	13 970	90 003	15,5
Vehmaa	91	1 070	8,5
Selvitysalue	20 751	164 754	12,6

Kuva 7: Työhallinnon palvelut syyskuussa 2014

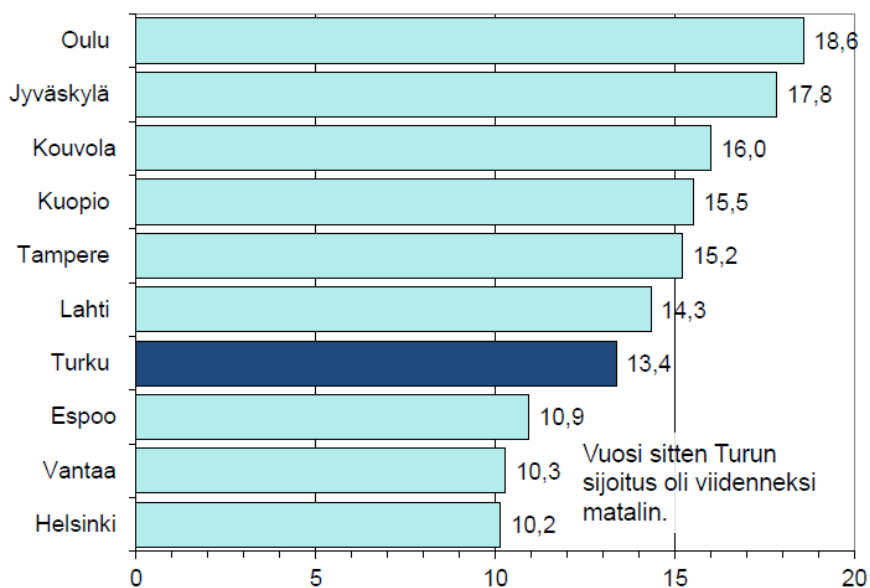
Työhallinnon palveluiden piirissä oli Turussa heinäkuun lopussa 4984 henkilöä eli 5,5 % työvoimaan suhteutettuna. Näistä työllistettyinä oli 1438, työvoima-koulutuksessa 1052, kokeilussa 676, valmennuksessa 218 ja muissa palveluissa 1600.

Kaaviossa kaupungit ovat työttömyysasteen mukaan laskevassa järjestyksessä.

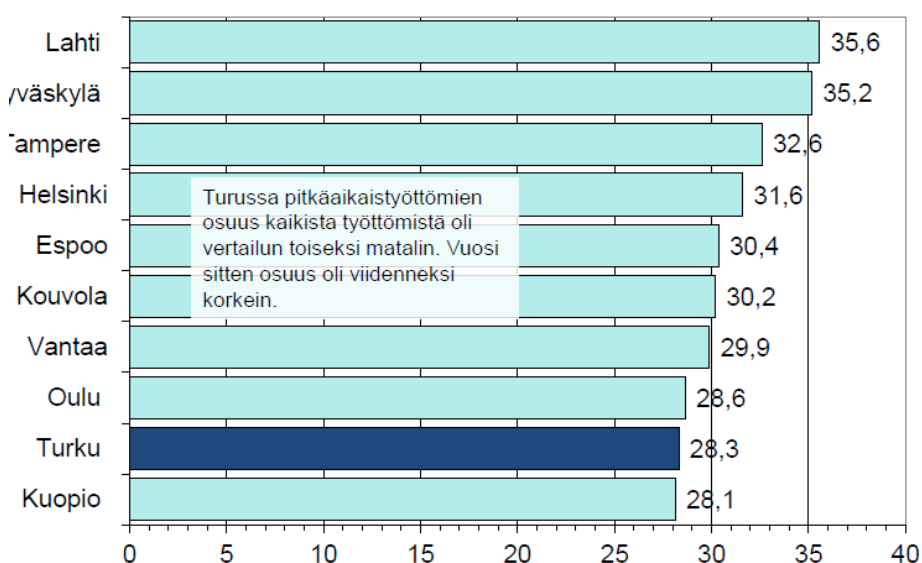

Liite 5: Työttömyystilastoja vertailukelpoisista kaupungeista

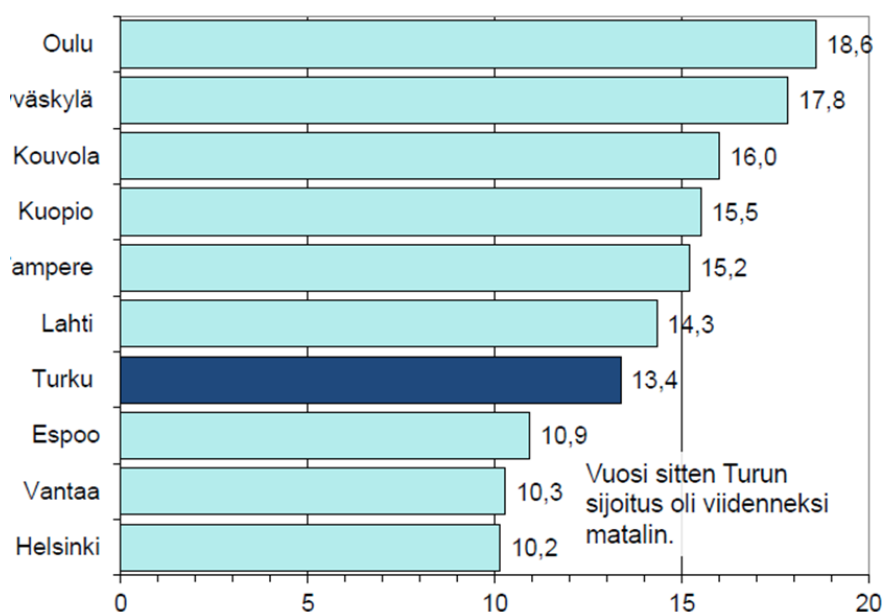
Kuva 8: Työttömyys kymmenessä suurimmassa kaupungissa syyskuussa 2014

Kuva 9: Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä kymmenessä suurimmassa kaupungissa syyskuussa 2014, %

Kuva 10: Alle 25-vuotiaiden osuus kaikista työttömistä suurimmissa kaupungeissa syyskuussa 2014, %

Kuusikkokunnat (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Oulu, Turku) tuottavat vuosittain yhteisen työllistämispalvelujen raportin. Viimeisin, vuotta 2013 koskeva raportti on julkaistu 9 / 2014. Raportissa todetaan toimintaympäristöstä tiivistetysti mm. seuraavaa:

Työllisyysasteen (työllisten osuus 15 – 64 –vuotiaasta väestöstä) keskiarvo kuusikkokunnissa v. 2012 lopussa oli 67,6 %, Turussa 62,9 %. Hallitusohjelmissa työllisyysastetavoitteeksi on asetettu yli 70 %.

Pitkäaikaistyöttömien (henkilöiden, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttöminä työnhakijoina vähintään 12 kk) **osuus kaikista työttömistä oli vuoden 2013 lopussa Turussa 25 %** (3 511 hlöä), kuusikkokunnissa keskimäärin 27,4 % vuoden 2013 lopussa.

Nuorisotyöttömyys (alle 25 –vuotiaat) osuus Turun kaikista työttömistä oli **14,5 %**, kuusikkokunnissa keskimäärin 12,3 %.

Yli 50-vuotiaiden osuus Turun kaikista työttömistä oli **29,6 %**, kuusikkokunnissa keskimäärin 30,7 %. Tämä keskiarvo on 5,8 %-yks. vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Kuusikkokunnissa työttömät ovat siten keskimäärin muuta maata nuorempia.

Vieraskielisten (äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi) **osuus työttömistä on noussut viime vuosina**. Vuoden 2013 lopussa vieraskielisiä oli Turun työttömistä **19,3 %** ja kuusikkokuntien työttömistä keskimäärin 19,6 %. Koko Suomessa työttömistä oli vieraskielisiä 10,9 %. Voidaan ajatella että suuret kaupungit ovat avainasemassa työllisyyspalvelujen kehittämisessä vieraskielisten erityistarpeisiin.

Vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus kaikista työttömistä on laskenut kaikissa kuusikkokunnissa viime vuosina, ollen vuoden 2013 lopussa Turussa 29,6 % ja kuusikkokunnissa keskimäärin 26,2 %.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu ¹	Kuusikko	Koko Suomi
Työttömät työnhakijat yhteensä (31.12., lkm)	32 785	11 155	11 642	14 053	18 848	15 027	103 510	329 899
<i>joista pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden työttömänä olleet, %)</i>	26,0	26,0	25,1	25,0	36,3	24,4	27,4	25,1
<i>joista nuoria (alle 25-vuotiaat, %)</i>	9,2	9,9	10,4	14,5	14,6	17,7	12,3	13,4
<i>joista yli 50-vuotiaita (%)</i>	31,7	34,0	33,4	29,6	29,6	26,1	30,7	36,5
<i>joista ulkomaan kansalaisia (%)</i>	20,4	19,4	22,3	15,1	8,7	5,3	15,5	9,1
<i>joista vieraskielisiä (%)</i>	26,3	25,0	28,1	19,3	10,9	5,7	19,6	10,9
<i>joista korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneita (%)</i>	25,7	23,7	33,0	29,6	24,1	23,0	26,2	29,3
Muutos edelliseen vuoteen¹								
<i>Työttömät työnhakijat yhteensä (muutos, lkm)</i>	6 205	2 692	1 976	1 764	2 821	1 999	17 457	47 725
<i>Työttömät työnhakijat yhteensä (muutos, %)</i>	23,3	31,8	20,4	14,4	17,6	15,3	20,3	16,9
<i>Pitkäaikaistyöttömät (muutos, %)</i>	40,1	71,4	10,9	13,9	35,6	18,7	31,1	25,3
<i>Alle 25-vuotiaat (muutos, %)</i>	33,5	57,1	32,3	25,6	27,8	28,2	31,4	27,0
<i>Alle 20-vuotiaat (muutos, %)</i>	30,8	70,7	26,2	42,9	38,0	49,6	40,8	32,0
<i>Yli 50-vuotiaat (muutos, %)</i>	18,9	21,7	14,1	10,1	13,7	12,3	15,6	12,2
<i>Ulkomaan kansalaiset (muutos, %)</i>	24,5	33,7	21,3	10,4	9,9	31,3	21,7	20,2
<i>Vieraskieliset (muutos, %)</i>	24,2	35,8	21,2	11,4	14,5	39,1	22,8	21,1
<i>Vain perusasteen tutkinnon suorittaneet (muutos, %)</i>	13,8	19,9	11,3	5,4	8,6	33,9	13,9	6,8

¹ Oulun osalta vuosien 2012 ja 2013 tiedot eivät ole vertailukelpoisia. Vuoden 2012 tiedot ovat vanhalla kuntaajaolla (kanta-Oulu) ja vuoden 2013 tiedot ovat kuntaliitoksen jälkeisiä tietoja.

Liite 6: Keskeiset lähteet

Kutoskuntien aikuissosiaalityön kuusikko-työryhmä: Kuuden suurimman kaupungin työllistämispalvelut vuonna 2013

Turun kaupungin tarkastuslautakunnan (6.6.2014) työllisyysasioiden arviointi Leipää ja työtä

Innolink Researchin (6/2014) konsulttiselvitys Strategiasparraus työllisyydenhoidon asiakasohjauksesta Turun kaupungille

Raportti Työmarkkinatuen saajat ja Kela-lista – aktivoinnin paradoksia paikantamassa

TEM:n julkaisu (6/2014) Maahanmuuttajien työllistyminen, taustatekijät, työnhaku ja työvoimapalvelut

Turun TE-toimiston kansainvälisten palveluiden asiakkaiden työllistyminen ja ansiotaso (13.10.2014) – selvitys

TEM:n julkaisu (15/2012) Pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden työllistymisen esteet ja julkisiin työvoimapalveluihin osallistuminen

TEM:n julkaisu (28/2014) Arvio työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen vaikutuksista

Työllisyyden keittokirja. Miten työ ja tekijät saadaan kohtaamaan? 6 näkökulmaa ja 30 testattua ja hyväksi koettua reseptiä. Selvitys työllisyyden kuntakokeiluista

Fortuna-projektin loppuraportti

Tempo-projektin loppuraportti

Power point esityksiä mm. Triangeli-projektista

Eri kaupunkien internetsivuja, esim. www.tyollisyysportti.fi (Tampere)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. www.finlex.fi